

Faculté de philosophie, arts et lettres

De belangrijke rol van talen in de universitaire omgeving in Vlaanderen en Wallonië

**Een vergelijking tussen de bacheloropleidingen in communicatie,
rechten en burgerlijk ingenieur aan de UCLouvain en UGent**

Auteur: Soline Moens

Promotor: Philippe Hiligsmann

Academiejaar 2024-2025

Master [120] in Meertalige Communicatie Engels en Nederlands

Declaration of honour

Dissertation/Individual Final Project

Faculty of Philosophy, Arts and Letters, UCLouvain

I hereby declare that this is an original and personal work, that all referenced sources have been fully cited, regardless of their origin, and that the use of artificial intelligence tools complies with the general instructions published by UCLouvain and available at the following address :

<https://cdn.uclouvain.be/groups/cms-editors-p1/portail/reglement/Consignes-ChatGPT-version-etudiante.pdf?itok=SebXXm87> (French version)

I am aware that failure to cite a source, to cite it clearly and fully, to announce in a specific section at the beginning of the dissertation the use I have made of artificial intelligence tools, or to use them in a manner contrary to the guidelines set forth in the institutional note, constitutes serious irregularities in accordance with the [Academic regulations and procedures](#) (Chapter 4, section 7, articles 107 to 114) within the University. In particular, I am aware of the risks of academic and disciplinary sanctions.

In light of the above, I declare on my honour that I have not committed plagiarism or any other form of fraud and that I have not used artificial intelligence tools beyond what is permitted by UCLouvain.

Last name, First name : Moens Soline

Date : 18/05/2025

Student's signature :

Bedankingen

Allereerst wil ik de Université catholique de Louvain van harte danken om mij de kans te geven deze masterproef te realiseren binnen een stimulerende, academisch verrijkende en tegelijk menselijke omgeving. De ruimte die ik hier kreeg om mijn eigen interesses te verkennen en mijn onderzoek zelfstandig vorm te geven, heeft mijn academische ervaring niet alleen verdiept, maar ook mijn persoonlijke groei sterk gestimuleerd. Dit traject heeft mij geleerd hoe waardevol het is om kritisch, nieuwsgierig en onafhankelijk te blijven denken. Vaardigheden die ik voor de rest van mijn professionele en persoonlijke leven zal meenemen.

Mijn oprechte dank gaat uit naar mijn promotor, Professor Philippe Hiligsmann. Wat ik in het bijzonder heb gewaardeerd, is de grote vrijheid die hij mij heeft geboden gedurende dit hele proces. Door mij het vertrouwen te geven om zelfstandig mijn keuzes te maken, mijn ideeën te verdiepen en mijn eigen onderzoeksplan te volgen, heeft hij mij in staat gesteld om mijn academische vaardigheden te ontwikkelen en mijn eigen stem als jonge onderzoeker te vinden. Deze autonomie is voor mij van onschatbare waarde geweest en heeft mijn traject een bijzonder karakter gegeven.

Verder gaat mijn dank uit naar mijn familie en vrienden. Hun steun, geduld, luisterend oor en aanmoediging vormden een basis waarop ik altijd kon terugvallen, ook in de meer uitdagende momenten. Dankzij hun aanwezigheid en vertrouwen heb ik de nodige veerkracht gevonden om dit intensieve, maar ongelooflijk verrijkende traject met enthousiasme en vastberadenheid te doorlopen.

Met trots en dankbaarheid kijk ik terug op dit avontuur dat niet alleen een academisch hoogtepunt vormt binnen mijn opleiding, maar ook een belangrijk kantelmoment betekent in mijn persoonlijke ontwikkeling. De lessen die ik hieruit heb getrokken, reiken veel verder dan de grenzen van deze masterproef en zullen blijvend hun sporen nalaten op mijn toekomst.

Inhoud

BEDANKINGEN	3
1. INLEIDING	7
1.1. MIJN MOTIVATIE VOOR DIT ONDERWERP.....	7
1.2. PROBLEMATIEK EN BEVINDINGEN.....	8
1.3. OORSPRONKELIJKE VRAGEN	10
1.4. ALGEMENE ONDERZOEKSDOELSTELLING	10
1.5. PRESENTATIE VAN DE WERKFASEN	12
2. CONTEXTUEEL KADER	13
2.1. SOCIOLINGUIÏSTISCHE OMGEVING	13
2.2. TAAL EN IDENTITEIT	15
2.2.1. <i>Onderzoek hoe taal bijdraagt aan de regionale identiteit van de Vlaamse en Waalse gemeenschappen</i>	15
2.2.2. <i>Onderzoek hoe de meertaligheid van België bijdraagt aan of juist afbreuk doet aan een gedeelde nationale identiteit</i>	16
2.3.3. <i>Taal, groepsidentiteit en inclusie: een theoretisch perspectief</i>	18
2.3. CULTURELE VERSCHILLEN EN OVEREENKOMSTEN VAN VLAANDEREN EN WALLONIË.....	19
3. DOEL VAN DE STUDIE	21
4. METHODOLOGIE	23
4.1. ONDERZOEKSONTWERP	23
4.2. DATAVERZAMELING	25
4.2.1. <i>Algemene gegevensverzameling via beleidsanalyse en programmadocumenten</i>	25
4.2.2. <i>Gedetailleerde gegevensverzameling via enquêtes</i>	26
4.2.3. <i>Combinatie van methoden</i>	26
4.3. DATA-ANALYSE.....	27
4.3.1. <i>Kwantitatieve data-analyse</i>	27
4.3.2. <i>Kwalitatieve data-analyse volgens de Grounded Theory</i>	28
4.3.3. <i>Integratie van kwantitatieve en kwalitatieve bevindingen</i>	28
4.4. BETROUWBAARHEID	29
4.4.1. <i>Consistentie in dataverzameling</i>	29
4.4.2. <i>Pilotstudies</i>	30
4.4.3. <i>Diversificatie in verspreidingskanalen</i>	30
4.4.4. <i>Triangulatie</i>	30
4.4.5. <i>Peer review en feedbacksessies</i>	31
4.4.6. <i>Nauwkeurige documentatie</i>	31
5. TAALBELEID IN HET VLAAMSE EN WAALSE HOGER ONDERWIJS	32
5.1. OVERZICHT VAN TAALBELEIDSSTRATEGIEËN	32

5.1.1.	<i>Algemene beschrijving van taalbeleid</i>	32
5.1.2.	<i>Historische ontwikkeling</i>	32
5.1.3.	<i>Doelstellingen en prioriteiten</i>	34
5.1.4.	<i>Juridische en politieke kaders</i>	34
5.2.	IMPLEMENTATIE VAN TAALBELEID IN UNIVERSITEITEN	35
5.2.1.	<i>Praktische uitvoering</i>	35
5.2.2.	<i>Onderwijscurricula en taalvereisten</i>	37
5.2.3.	<i>Ondersteuningsprogramma's</i>	38
5.2.4.	<i>Feedback en evaluatie</i>	39
5.3.	VERGELIJKING VAN BELEIDSMAATREGELEN TUSSEN VLAANDEREN EN WALLONIË	39
5.3.1.	<i>Verschillen en overeenkomsten</i>	39
5.3.2.	<i>Impact op studenten</i>	40
5.3.3.	<i>Regionale culturele invloeden</i>	40
5.3.4.	<i>Effectiviteit en uitdagingen</i>	40
6.	INVLOED VAN TAALBELEID OP TOEGANKELIJKHEID EN KWALITEIT VAN ONDERWIJS	41
6.1.	TOEGANG TOT HOGER ONDERWIJS	41
6.2.	KWALITEIT VAN ONDERWIJS EN ACADEMISCHE PRESTATIES	43
6.3.	STUDENTENERVARINGEN	44
7.	ANALYSE VAN OPLEIDINGSPROGRAMMA'S	47
7.1.	CASE STUDY: UCLouvain	47
7.1.1.	<i>Rechten</i>	47
7.1.2.	<i>Communicatiewetenschappen</i>	47
7.1.3.	<i>Burgerlijk ingenieur</i>	48
7.2.	CASE STUDY: UGENT	49
7.2.1.	<i>Rechten</i>	49
7.2.2.	<i>Communicatiewetenschappen</i>	50
7.2.3.	<i>Burgerlijk ingenieur</i>	50
7.3.	ROL VAN TAAL IN HET CURRICULUM EN DE LEEROMGEVING	51
8.	RESULTATEN VAN DE ENQUÊTE ONDER STUDENTEN	52
8.1.	CASE STUDY: UCLouvain	53
8.1.1.	<i>Taal van opleiding en vakken in andere taal</i>	53
8.1.2.	<i>Zelfevaluatie van taalvaardigheid</i>	54
8.1.3.	<i>Impact van taal op academische prestaties</i>	55
8.1.4.	<i>Belang van talen voor studie en carrière</i>	55
8.1.5.	<i>Ondersteuning en perceptie van taalbeleid</i>	55
8.1.6.	<i>Motivatie en perceptie van meertaligheid in het onderwijs</i>	57
8.1.7.	<i>Aanbeveling van taallessen, motivatie en gedrag</i>	57
8.2.	CASE STUDY: UGENT	58

8.2.1.	<i>Taal van opleiding en vakken in andere taal</i>	58
8.2.2.	<i>Zelfevaluatie van taalvaardigheid</i>	59
8.2.3.	<i>Impact van taal op academische prestaties</i>	60
8.2.4.	<i>Belang van talen voor studie en carrière</i>	60
8.2.5.	<i>Ondersteuning en perceptie van taalbeleid</i>	61
8.2.6.	<i>Motivatie en perceptie van meertaligheid in het onderwijs</i>	63
8.2.7.	<i>Aanbeveling van taallessen, motivatie en gedrag</i>	63
8.3.	KRUISANALYSES VAN STUDENTENERVARINGEN BINNEN DE INSTELLINGEN	64
8.3.1.	<i>Impact van moedertaal op academisch succes en sociale interactie</i>	64
8.3.2.	<i>Taalbeleid en perceptie van institutionele ondersteuning</i>	65
8.3.3.	<i>Belang van talen voor carrière versus realiteit in opleiding</i>	66
8.3.4.	<i>Taalgebruik in sociaal leven vs. taal van instructie</i>	67
8.4.	VERGELIJKING TUSSEN BEIDE UNIVERSITEITEN	68
8.4.1.	<i>Rechten</i>	69
8.4.2.	<i>Communicatiewetenschappen</i>	70
8.4.3.	<i>Burgerlijk ingenieur</i>	70
9.	CONCLUSIE	72
10.	LITERATUURLIJST	76
11.	BIJLAGEN	82
11.1.	ENQUÊTEVRAGEN	82
11.1.1	<i>Frans</i>	82
11.1.2.	<i>Nederlands</i>	89
11.2.	POSTER	96

1. Inleiding

1.1. Mijn motivatie voor dit onderwerp

In België is het van groot belang om te begrijpen hoe taalbeleid een positieve invloed kan hebben op persoonlijke en pré-professionele ontwikkelingen in het hoger onderwijs. België, met zijn rijke taalkundige landschap van Frans, Nederlands en Duits, biedt unieke uitdagingen en kansen. Deze taalkundige diversiteit, voortkomend uit een complexe geschiedenis waarin verschillende regio's onder invloed stonden van uiteenlopende machten en culturen, speelt een cruciale rol in het dagelijks leven en de economie.

Taal functioneert in sociologische zin als een markeerder van identiteit en sociale groepering binnen België, waar taalverschillen niet alleen gemeenschappen kunnen scheiden, maar ook politieke en culturele spanningen kunnen versterken. Vooral de taalkundige scheiding tussen de Vlaamse en Waalse regio's benadrukt hoe diep deze verschillen kunnen ingrijpen in onderwijs, media, politiek en persoonlijke relaties. Het taalbeleid dat in deze regio's wordt gevoerd, heeft directe en indirecte gevolgen voor de academische en professionele trajecten van studenten.

Mijn tweetalige opvoeding in het Frans en het Nederlands maakt me gevoelig voor de spanningen én mogelijkheden die gepaard gaan met meertaligheid in België. Waar sommigen een scherpe grens ervaren tussen de Vlaamse en Waalse gemeenschappen, heb ik me steeds vrij tussen beide kunnen bewegen. Deze persoonlijke ervaring motiveert mijn academische interesse in de manier waarop taalbeleid kansen kan creëren of beperken in het Belgische hoger onderwijs.

Op economisch niveau is de beheersing van de relevante talen essentieel. In Vlaanderen, waar Nederlands domineert, is kennis van deze taal vaak een vereiste voor vele loopbaanmogelijkheden. Kennis van Frans is op zijn beurt onmisbaar in de Franstalige gebieden zoals Wallonië en Brussel. Als tweetalige is dit bijzonder voordelig, omdat de vaardigheid om in beide talen te functioneren de deur opent naar een breder scala aan kansen en het potentieel om te werken in diverse regio's aanzienlijk vergroot.

Deze taalkundige vaardigheden zijn bovendien niet alleen waardevol in een lokale context, maar ook voor bedrijven die nationaal of internationaal actief zijn. Effectieve communicatie in de relevante talen kan commerciële mogelijkheden vergroten en de relaties met klanten en partners versterken. Dat maakt meertalige werknemers bijzonder waardevol voor organisaties die streven naar expansie en diversificatie van hun markten. In een geglobaliseerde economie wordt meertaligheid steeds meer een sleutelcompetentie.

Gezien het belang van taal binnen Belgische bedrijven en instellingen, concentreert deze scriptie zich op de rol van het taalbeleid in het Vlaamse en Waalse hoger onderwijs. Dit is cruciaal in een meertalig land als België, waar de vraag naar meertalig personeel een directe reflectie is van de regionale taaldynamiek. De vaardigheid om meerdere talen te spreken kan daarom een doorslaggevende factor zijn bij wervingsbeslissingen, wat de persoonlijke en professionele waarde van tweetaligheid sterk benadrukt.

Door de Vlaamse en Waalse gewesten met elkaar te vergelijken, wordt zichtbaar hoe verschillend de taalbeleidsstrategieën kunnen zijn en hoe deze strategieën de academische en carrièremogelijkheden van studenten beïnvloeden. Voor tweetalige individuen zoals ikzelf, die zich dagelijks in deze dynamische en diverse taalomgeving begeven, biedt deze scriptie niet alleen een intellectuele uitdaging, maar ook inzichten en strategieën om de eigen taalcompetenties optimaal te benutten binnen de Belgische arbeidsmarkt.

1.2. Problematiek en bevindingen

Het Belgische hoger onderwijs wordt gekenmerkt door een unieke institutionele en taalkundige structuur, waarbij de gemeenschappen autonoom bevoegd zijn voor onderwijsbeleid. In een land met drie officiële talen en een geschiedenis van taalstrijd en federale hervormingen, speelt taalbeleid een centrale rol in het academische landschap. Deze masterproef richt zich op de invloed van dit beleid binnen het Vlaamse en Waalse universitaire onderwijs en onderzoekt hoe het taalbeleid de toegankelijkheid, onderwijskwaliteit en studentenervaringen beïnvloedt.

De formele scheiding tussen het Nederlandstalige en Franstalige hoger onderwijs heeft geleid tot uiteenlopende beleidsbenaderingen, met verschillen in taalvereisten, ondersteuning en de mate van meertaligheid in curricula. Historisch werd het hoger onderwijs grotendeels in het Frans aangeboden, wat leidde tot structurele uitsluiting van Nederlandstalige studenten. De

reactie daarop, onder meer gevoed door de Vlaamse Beweging, leidde tot de federale opsplitsing van het onderwijsbeleid en een verankering van het Nederlands in Vlaanderen. Vandaag blijft deze institutionele breuk zichtbaar in universiteiten zoals de UGent en de UCLouvain, die elk binnen hun taalgemeenschap opereren.

Tegelijk werpt de meertalige context van België specifieke uitdagingen op in termen van toegankelijkheid en inclusiviteit. In Vlaanderen kunnen studenten met beperkte kennis van het Nederlands op academische en sociale barrières stuiten. In Wallonië ervaren anderstalige studenten gelijkaardige moeilijkheden binnen een hoofdzakelijk Franstalige onderwijsomgeving. De vraag rijst in hoeverre de huidige taalbeleidsmaatregelen rekening houden met de groeiende diversiteit in de studentenpopulatie en bijdragen aan een inclusieve leeromgeving.

Hoewel de literatuur uitvoerig stilstaat bij de historische en juridische aspecten van taalbeleid (Sinardet, 2008; Vandenbussche, 2009; Witte et al., 2018), is er minder aandacht voor de concrete impact op studentenervaringen. Deze masterproef tracht deze lacune op te vullen door zowel het beleid als de percepties en ervaringen van studenten te analyseren. Daarbij wordt gebruikgemaakt van een combinatie van beleidsanalyse en empirisch onderzoek (kwantitatief en kwalitatief) binnen drie opleidingen: rechten, communicatie en burgerlijk ingenieur aan de UCLouvain en de UGent.

Door beide gemeenschappen en onderwijsinstellingen te vergelijken, biedt deze studie inzicht in de manier waarop taalbeleid academische prestaties, sociale integratie en het behoud van culturele identiteit beïnvloedt. Ze beoogt ook te verduidelijken in welke mate taalbeleid inclusie bevordert of juist uitsluiting in de hand werkt, en hoe dat geoptimaliseerd kan worden met het oog op academische excellentie én maatschappelijke cohesie.

Kortom, deze masterproef biedt een diepgaande analyse van de complexe interactie tussen taal, onderwijs en beleid in een meertalig land als België, met bijzondere aandacht voor de impact op studenten in het hedendaagse universitaire veld.

1.3.Oorspronkelijke vragen

Hier zijn de vragen die ik mezelf gaandeweg stelde, in een volgorde die niet noodzakelijk de volgorde van onze latere analyses hoeft te zijn:

- Hoe verschillen de taalbeleidsstrategieën tussen Vlaamse en Waalse universiteiten?
- Welke invloed heeft het taalbeleid op de toegankelijkheid van het hoger onderwijs in Vlaanderen en Wallonië?
- Hoe wordt het taalbeleid vormgegeven en geïmplementeerd binnen de verschillende instellingen voor hoger onderwijs in Vlaanderen en Wallonië?
- Hoe ervaren studenten het huidige taalbeleid in het Vlaamse en Waalse hoger onderwijs?
- Wat zijn de historische en sociopolitieke factoren die hebben geleid tot de huidige taalbeleidsstrategieën in Vlaanderen en Wallonië?
- Welke rol speelt meertaligheid in het curriculum en de leeromgeving van Vlaamse en Waalse instellingen voor hoger onderwijs?
- Heeft Vlaanderen een betere implementatie van talen in zijn universitaire programma's?
- Is Engels beter geïmplementeerd dan Nederlands in Wallonië en Frans in Vlaanderen?

1.4.Algemene onderzoeksdoelstelling

De algemene onderzoeksdoelstelling van deze masterproef is het onderzoeken van de impact van taalbeleid op het universitaire onderwijs in Vlaanderen en Wallonië, met een bijzondere focus op hoe dat beleid de toegankelijkheid, kwaliteit en uitkomsten van het hoger onderwijs beïnvloedt. Dit onderzoek streeft ernaar om een grondig begrip te ontwikkelen van hoe

taalbeleid kan bijdragen aan academische en professionele mogelijkheden van studenten, en hoe universiteiten taalbeleid integreren in hun onderwijsstrategieën.

Specifieke doelstellingen:

Analyse van taalbeleidsstrategieën: Vaststellen welke taalbeleidsstrategieën worden gehanteerd door universiteiten in Vlaanderen en Wallonië, en hoe deze beleidsmaatregelen verschillen tussen de regio's.

Impact van taalbeleid op onderwijsresultaten: Beoordelen hoe taalbeleid de academische prestaties en onderriservaringen van studenten beïnvloedt, en of meertaligheid als een significant voordeel wordt beschouwd binnen het universitaire onderris.

Percepties van studenten: Onderrisoeen hoe studenten de rol van taalbeleid in het universitaire onderris waarnemen, en de mate waarin taalbeleidsmaatregelen de academische interacties en prestaties beïnvloeden.

Regionale verschillen: Identificeren van eventuele regionale verschillen in de uitvoering en impact van taalbeleid in Vlaanderen en Wallonië, en analyseren van de oorzaken van deze verschillen.

Vergelijking van universitaire taalprogramma's: Analyseren van de taalprogramma's en beleidsmaatregelen aan belangrijke universiteiten zoals de UCLouvain en de UGent, en hoe deze programma's de meertaligheid bevorderen.

Deze doelstellingen worden gerealiseerd via een tweesporenonderrisoeen: een beleidsanalyse van opleidingsprogramma's en taalreglementen aan de UGent en UCLouvain, en een empirische studie gebaseerd op kwantitatieve en kwalitatieve gegevens uit studentenbevragingen.

1.5.Presentatie van de werkfasen

Deze masterproef onderzoekt de complexe en belangrijke rol van taalbeleid in het Vlaamse en Waalse hoger onderwijs. Het onderzoek start met een beschrijving van mijn persoonlijke reis naar dit onderwerp, waarbij initiële bevindingen en fundamentele vragen worden belicht. Deze kwesties vormen de basis van mijn onderzoeksvragen en de algemene doelstellingen van deze studie. Ik geef ook een overzicht van de verschillende onderzoeksfasen.

Vervolgens verkennen we het sociolinguïstische landschap van België, dat wordt gekenmerkt door een onderscheid tussen de Vlaamse en Waalse regio's met elk hun eigen talen en culturele eigenaardigheden. Deze tweedeling komt eveneens terug in de analyse van het hoger onderwijs, waarbij de verschillende omstandigheden en taalbeleidsstrategieën in beide regio's worden onderzocht.

De derde sectie van de scriptie biedt een diepgaande kijk op de onderwijsinstellingen in Vlaanderen en Wallonië. Dit deel biedt inzicht in hoe taalbeleid geïntegreerd is in de academische omgeving en welke invloed dat heeft op de toegankelijkheid en kwaliteit van het onderwijs.

Het doel van de studie wordt vervolgens afgebakend, waarna de methodologie wordt toegelicht. Daarbij wordt beschreven hoe de data zijn verzameld via de analyse van opleidingsprogramma's en enquêtes onder studenten van de betrokken universiteiten.

In de volgende sectie wordt de focus gelegd op de taalprogramma's en beleidsmaatregelen aan belangrijke Belgische universiteiten, zoals de UCLouvain en UGent. Speciale aandacht gaat uit naar de rol die taal speelt binnen deze educatieve contexten en hoe dat de academische prestaties en internationale aantrekkelijkheid beïnvloedt.

De masterproef wordt afgerond met een uitgebreide conclusie waarin de belangrijkste bevindingen worden samengevat en aanbevelingen voor toekomstig onderzoek worden voorgesteld.

2. Contextueel kader

2.1. Sociolinguïstische omgeving

België heeft een fascinerend sociolinguïstisch landschap, gekenmerkt door zijn meertaligheid en complexe taalpolitiek. Het land is officieel drietalig: Nederlands, Frans en Duits worden erkend als officiële talen. Deze verdeling op basis van talen is geografisch bepaald, waarbij elk taalgebied zijn eigen culturele nuances en politieke dynamiek heeft.

In het noorden spreekt de meerderheid van de bevolking Nederlands; dit gebied staat bekend als Vlaanderen. Het Nederlands dat hier gesproken wordt, is echter niet uniform en varieert regionaal qua dialect en uitspraak. Vlaanderen kent ook een sterke culturele identiteit, die nauw verbonden is met de Nederlandse taal, wat zich ook uit in het onderwijs en de media. De Vlaamse identiteit wordt verder versterkt door een rijke traditie van literatuur, kunst en volksfeesten zoals bijvoorbeeld de Gentse Feesten en de Antwerpse Modeweeken. Economisch gezien is Vlaanderen een welvarende regio met een sterke nadruk op industrie, technologie en handel, wat eveneens een impact heeft op het taalbeleid en de waarde die aan het Nederlands wordt gehecht binnen de arbeidsmarkt.

Het zuidelijke deel van België, Wallonië, is voornamelijk Franstalig. Ook hier zijn regionale verschillen in het Frans merkbaar, hoewel minder divers dan de dialecten in Vlaanderen. De Franse taal in Wallonië draagt een aanzienlijk deel van de Franse culturele identiteit, maar de regionale invloeden zijn nog steeds aanwezig. Wallonië heeft een eigen rijke cultuur met evenementen zoals bijvoorbeeld het Festival van de Waalse Gemeenschap en de Ducasse de Mons. Economisch heeft Wallonië historisch zwaar geleund op de steenkool- en staalindustrie, maar heeft het nu te maken met de uitdagingen van economische herstructurering en diversificatie. Deze economische achtergrond beïnvloedt ook de taalpolitiek en de nadruk op Franse taalvaardigheden in het onderwijs en de arbeidsmarkt.

Een klein gedeelte van België, voornamelijk in de regio rond Eupen en Malmedy, is Duitstalig. Dit gebied is het minst bevolkt, maar heeft een duidelijk gemarkeerde culturele en linguïstische identiteit. De Duitstalige gemeenschap heeft een eigen parlement en regering, die verantwoordelijk zijn voor culturele en onderwijszaken, wat bijdraagt aan het behoud en de promotie van de Duitse taal en cultuur in deze regio. Ondanks hun kleine aantal hebben de

Duitstaligen in België een stevige positie weten te behouden binnen het federale systeem, wat getuigt van de complexiteit en inclusiviteit van de Belgische staatsstructuur.

De hoofdstad Brussel vormt een unieke sociolinguïstische zone. Hoewel officieel tweetalig (Frans en Nederlands), is Frans de dominante taal in het openbare leven en de zakenwereld, wat soms spanningen veroorzaakt met de Nederlandssprekende gemeenschap. Brussel is ook de zetel van de Europese Unie en vele andere internationale organisaties, wat heeft geleid tot een prominente rol voor het Engels in de stad. Dat maakt Brussel tot een kosmopolitische stad waar meertaligheid en internationale communicatie centraal staan. De aanwezigheid van expats en internationale instellingen draagt bij aan een multiculturele sfeer, maar ook aan de complexiteit van taalpolitiek in de stad.

De complexiteit van de Belgische sociolinguïstische omgeving wordt verder versterkt door de aanwezigheid van internationale instellingen, vooral in Brussel, waar Engels een prominente plaats inneemt. Dat heeft geleid tot een situatie waarin Engels vaak dient als gemeenschappelijke verkeerstaal, vooral in zakelijke en internationale contexten. Het zorgt ervoor dat veel Belgen, vooral in Brussel, drietalig of zelfs viertalig zijn, met een actieve kennis van Nederlands, Frans, Engels en soms Duits.

De meertalige natuur van het land heeft ook implicaties voor het onderwijssysteem, waarin taalonderwijs een centrale rol speelt. Kinderen leren al op jonge leeftijd meerdere talen, wat België tot een van de meest taalvaardige landen in Europa maakt. Het meertalige onderwijsbeleid wordt gezien als een manier om de nationale cohesie te versterken en de internationale concurrentiepositie van het land te verbeteren. Bovendien draagt het bij aan de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen, die opgroeien met een breed cultureel perspectief en betere kansen op de arbeidsmarkt.

Deze dynamische mix van talen en culturen binnen een relatief klein geografisch gebied maakt België tot een boeiend onderzoeksgebied voor sociolinguïsten, die geïnteresseerd zijn in de interactie tussen taal, cultuur en identiteit. De studie van België biedt inzichten in hoe meertalige samenlevingen functioneren, hoe taalbeleid kan bijdragen aan zowel eenheid als diversiteit, en hoe culturele identiteit wordt gevormd en uitgedrukt door taal. Dat maakt België niet alleen uniek binnen Europa, maar ook een model voor andere meertalige landen die te maken hebben met soortgelijke uitdagingen en mogelijkheden.

2.2. Taal en identiteit

2.2.1. Onderzoek hoe taal bijdraagt aan de regionale identiteit van de Vlaamse en Waalse gemeenschappen

Taalkundige en culturele identiteit wordt beïnvloed door een complex samenspel van historische, economische en sociale factoren. Volgens de theorieën van Tajfel en Turner wordt “sociale identiteit” gedefinieerd als “de perceptie van het zelf in verschillende groepen, waarbij individuen hun eigen identiteit afleiden uit de groepen waartoe ze behoren”. Giles en Johnson bouwen voort op deze theorieën door variabelen toe te voegen zoals waargenomen vitaliteit en taalkundige affiliaties, die essentieel zijn voor het begrijpen van de dynamiek van identiteitsvorming binnen taalgroepen. In België, een land dat wordt gekenmerkt door meerdere identiteiten, draagt elke taal en cultuur bij tot een complex mozaïek van regionale en nationale identiteiten (Peter H. Neide & Peter J. Weber, 1995, p. 88-95).

Het Sint-Michielsakkoord van 1993 speelde een cruciale rol in de ontwikkeling van de taalkundige en regionale identiteit in België. Dit akkoord, dat leidde tot de hervorming van de Belgische staat naar een federale structuur, erkende de culturele en taalkundige autonomie van de Vlaamse en Waalse gemeenschappen. Door de wettelijke erkenning van deze autonomie werd de regionale identiteit versterkt, aangezien het akkoord taalkundige en culturele rechten vastlegde die de gemeenschappen in staat stelden hun eigen taal- en cultuurbeleid te bepalen (Detant, A., 1998, p. 59-78). Deze decentralisatie maakte het mogelijk voor de gemeenschappen om hun taal en cultuur te promoten en te beschermen als fundamentele elementen van hun regionale identiteit.

A.J. Slob benadrukt in zijn werk dat de Nederlandse taal een essentieel onderdeel is van de nationale identiteit van Vlaanderen, vergelijkbaar met nationale symbolen zoals de vlag, het volkslied en het staatshoofd (Brand, C.J.M., & Sijs, N., 2007, p. 43). Deze verklaring benadrukt het belang van taal in het definiëren van regionale identiteiten, vooral in Vlaanderen. Hier fungeert het Nederlands niet alleen als de voertaal, maar ook als een symbool van regionale trots en culturele erfenis. De Vlaamse beweging, die streeft naar erkenning en promotie van de Vlaamse taal en cultuur, heeft een belangrijke rol gespeeld in het versterken van deze identiteit. Door de jaren heen hebben culturele initiatieven, literatuur en onderwijs in het Nederlands bijgedragen aan een versterking van de Vlaamse identiteit.

In Wallonië speelt het Frans een vergelijkbare rol. De Franse taal, diepgeworteld in de cultuur en geschiedenis van de regio, fungeert als een belangrijke marker van regionale identiteit. De taalkundige affiliatie met Frankrijk en de bredere Franstalige wereld versterkt het gevoel van culturele verbondenheid en onderscheid ten opzichte van de Vlaamse gemeenschap. Wallonië heeft zijn eigen culturele dynamiek ontwikkeld, waarbij het Frans niet alleen als communicatiemiddel dient, maar ook als een cruciaal element van de regionale identiteit. Culturele evenementen, Franstalige literatuur en onderwijs in het Frans zijn enkele manieren waarop de Waalse identiteit wordt gevierd en versterkt.

De theorieën van Tajfel, Turner, Giles en Johnson helpen bij het begrijpen van de manier waarop taalidentiteit bijdraagt aan sociale cohesie en regionale trots. Waargenomen vitaliteit en taalkundige affiliaties zijn cruciaal voor de groepsidentiteit en de perceptie van de eigen taalgroep als levendig en cultureel rijk. Dat is duidelijk zichtbaar in de manier waarop Vlamingen en Walen hun respectieve talen koesteren en promoten als fundamentele elementen van hun regionale identiteit. In Vlaanderen wordt de vitaliteit van het Nederlands voortdurend versterkt door culturele en educatieve initiatieven, terwijl in Wallonië de Franse taal een vergelijkbare rol speelt in het bevorderen van regionale trots en eenheid.

Kortom, taal speelt een cruciale rol in het vormgeven van de regionale identiteiten van de Vlaamse en Waalse gemeenschappen in België. Historische akkoorden zoals het Sint-Michielsakkoord hebben bijgedragen aan de institutionele erkenning van deze identiteiten. Theoretische inzichten van sociale identiteitsvorming helpen ons de complexe dynamiek van taalkundige affiliaties en culturele trots te begrijpen. Het begrijpen van deze dynamiek is essentieel voor het bevorderen van wederzijds respect en samenwerking tussen de verschillende taalgemeenschappen in België, en voor het behouden van de rijke culturele diversiteit van het land.

2.2.2. Onderzoek hoe de meertaligheid van België bijdraagt aan of juist afbreuk doet aan een gedeelde nationale identiteit

De meertaligheid van België is zowel een bron van culturele rijkdom als een bron van intra- en interregionale spanningen. Zoals Abdallah-Preteille (1991) opmerkt, liggen taalconflicten vaak aan de basis van zowel intra- als internationale conflicten, omdat er een diepgewortelde verstrengeling bestaat tussen taal en cultuur. Het gangbare idee dat taal en cultuur

onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, kan leiden tot spanningen wanneer verschillende taalgemeenschappen samenleven in één land (Abdallah-Preteille, M., 1991, p. 305).

De taal fungeert als een instrument van collectieve integratie en individuele zelfaffirmatie, waarbij ze niet alleen als communicatiemiddel dient maar ook als uitdrukking van cultuur en identiteit. Taal werkt als een marker van groepslidmaatschap en biedt een manier om culturele waarden en normen over te brengen (Abdallah-Preteille, M., 1991, p. 306). In die context wordt taal een krachtig symbool van regionale en nationale identiteit.

Echter, zoals Abdallah-Preteille verder uitlegt, is het niet de taal zelf die de culturele specificiteiten overbrengt, maar het discours eromheen en het gebruik dat individuen van de taal maken. De betekenis en identiteit die aan een taal worden toegekend, komen voort uit de manier waarop mensen de taal gebruiken in hun dagelijks leven en interacties (Abdallah-Preteille, M., 1991, p. 307). Dit perspectief benadrukt dat meertaligheid niet alleen een kwestie van verschillende talen spreken is, maar ook van de culturele waarden en betekenissen die door deze talen worden overgedragen.

Siguan (1980) benadrukt dat taal niet alleen een communicatiemiddel binnen een cultuur is, maar ook de cultuur zelf uitdrukt in haar elementen en structuur. Dit betekent dat de taal de diepere lagen van culturele waarden en normen weerspiegelt (Siguan, M., 1980, p. 117-122). Bovendien wijst Siguan erop dat veel tweetaligen, ondanks hun beheersing van meerdere talen, meestal een hoofdtal hebben, net zoals individuen die in twee culturen leven vaak een dominante cultuur hebben. Dat fenomeen kan bijdragen aan de complexiteit van het vormen van een gedeelde nationale identiteit in een meertalig land als België.

De situatie van diglossie in België, zoals beschreven door Charles Ferguson, wordt gezien als een *modus vivendi*, een manier van leven waarbij verschillende taalgroepen naast elkaar bestaan zonder volledige integratie (Grutman, R., 2003, p. 113-126). In België betekent dit dat het Nederlands, Frans en Duits elk hun eigen territoriale en functionele domeinen hebben, wat kan leiden tot parallelle samenlevingen binnen één nationale staat. Dat kan zowel bijdragen aan de culturele rijkdom als aan de fragmentatie van een gedeelde nationale identiteit.

In het licht van deze theorieën en observaties wordt duidelijk dat de meertaligheid van België een complexe invloed heeft op de nationale identiteit. Aan de ene kant bevordert dit culturele

diversiteit en rijkdom, terwijl het aan de andere kant kan bijdragen aan verdeeldheid en regionale spanningen. De manier waarop talen worden gebruikt en de culturele betekenissen die eraan worden toegekend, spelen een cruciale rol in de manier waarop deze dynamiek zich ontwikkelt. Het is dus niet alleen de aanwezigheid van meerdere talen, maar ook hoe deze talen worden geïntegreerd en gewaardeerd binnen de samenleving, die de uiteindelijke impact op de nationale identiteit bepalen.

Kortom, de meertaligheid van België draagt bij aan een complex mozaïek van identiteiten die zowel de eenheid als de verdeeldheid van het land weerspiegelen. Terwijl taal als een krachtige uitdrukking van cultuur en identiteit fungeert, ligt de sleutel tot een gedeelde nationale identiteit in de manier waarop deze meertalige realiteit wordt beheerd en gevierd.

2.3.3. Taal, groepsidentiteit en inclusie: een theoretisch perspectief

Naast de vraag naar nationale identiteit is het belangrijk om stil te staan bij de manier waarop taal bijdraagt aan individuele en groepsidentiteit binnen de universitaire context. Twee theoretische modellen bieden daarbij een waardevol kader.

Binnen dit onderzoek wordt de rol van taal bij groepsvorming en uitsluiting benaderd via twee theoretische kaders. Ten eerste biedt de Social Identity Theory (Tajfel, 1981) inzicht in hoe taal functioneert als groepsmarker die inclusie of exclusie binnen academische contexten kan versterken. Ten tweede maakt de Accommodation Theory (Giles, 1991) het mogelijk om te analyseren in welke mate universiteiten hun taalbeleid afstemmen op de diverse achtergrond van hun studenten, en welk effect dat heeft op participatie en academische motivatie.

Daarnaast biedt de Accommodation Theory van Giles (1991) inzicht in hoe instellingen zich al dan niet aanpassen aan de linguïstische achtergrond van hun leden. Wanneer universiteiten inspelen op de talige realiteit van hun studenten door meertalige ondersteuning, tweetalige curricula of flexibele taalkeuzes vergroot dit de betrokkenheid en participatie van studenten. Wanneer die aanpassing ontbreekt, kan dit leiden tot afstand, onbegrip en lagere motivatie.

Deze theorieën zullen in de rest van dit onderzoek gebruikt worden om de resultaten van de casestudy's van de UCLouvain en de UGent te analyseren. Ze helpen verklaren waarom taalbeleid niet neutraal is, maar integendeel een directe impact heeft op hoe studenten zich thuis

voelen binnen hun academische omgeving, en hoe zij hun plaats in de samenleving en natie ervaren.

2.3. Culturele verschillen en overeenkomsten van Vlaanderen en Wallonië

De culturele landschappen van Vlaanderen en Wallonië zijn rijk aan diversiteit en vertonen zowel markante verschillen als verrassende overeenkomsten. Die dynamiek speelt een cruciale rol in het vormgeven van de identiteiten binnen beide regio's en beïnvloedt het taalbeleid op verschillende niveaus.

In Vlaanderen is de Nederlandse taal diep geworteld in het dagelijks leven, het onderwijs en de media. Dat sterke taalbewustzijn wordt ondersteund door een rijke literaire traditie en een levendige kunst- en cultuursector. Vlaamse culturele evenementen zoals de Gentse Feesten en de Antwerpse Modeweek zijn niet alleen nationaal, maar ook internationaal bekend, wat de regionale trots en identiteit verder versterkt. Het onderwijs in Vlaanderen legt veel nadruk op de beheersing van het Nederlands, wat bijdraagt aan een sterke regionale identiteit en sociale cohesie. (Jaspers, J., & Verschueren, J., 2011, p. 245-259)

Wallonië, aan de andere kant, wordt gekenmerkt door zijn Franstalige cultuur, die nauw verbonden is met de bredere Franstalige wereld, met name Frankrijk. De Franse taal fungeert als een belangrijke culturele marker en wordt gevierd door tal van literaire en artistieke werken. Culturele evenementen zoals het Festival van de Waalse Gemeenschap en de Ducasse de Mons weerspiegelen de rijke culturele tradities van de regio. Het Waalse onderwijsstelsel benadrukt de Franse taal, wat niet alleen bijdraagt aan de regionale identiteit maar ook aan de culturele continuïteit met andere Franstalige gebieden. (Genard, J-L., Saint-Pierre, D., Audet, C., 2010, p. 179-218)

Beide regio's delen echter ook een aantal belangrijke overeenkomsten die bijdragen aan een gedeelde Belgische identiteit. De federale structuur van België moedigt samenwerking en dialoog aan tussen de verschillende gemeenschappen, wat leidt tot een complexe maar functionele dynamiek van co-existentie. Nationale feestdagen en evenementen, zoals de nationale feestdag op 21 juli, bieden momenten van eenheid en gezamenlijke viering, waarbij de diversiteit van het land wordt gevierd als een bron van rijkdom in plaats van verdeeldheid.

De Vlaamse regering is bijvoorbeeld afhankelijk van de inspanningen van de andere regio's om goede Europese scores te behalen. Deze afhankelijkheid dwingt de Vlaamse regering om samen te werken met de andere regio's en lokale overheden voor het ontwerpen, implementeren en evalueren van beleid (De Peuter, B., De Smedt, J., 2005).

Economisch hebben zowel Vlaanderen als Wallonië unieke kenmerken en uitdagingen. Vlaanderen is economisch sterk met een focus op industrie, technologie en handel, terwijl Wallonië historisch meer afhankelijk is geweest van zware industrieën zoals steenkool en staal. Deze economische verschillen hebben ook invloed op het taalbeleid en de culturele expressie binnen de arbeidsmarkt, waar taalvaardigheden vaak een belangrijke rol spelen in de werkgelegenheid en mobiliteit van werknemers.

De politieke cultuur in beide regio's toont ook aanzienlijke verschillen. Vlaanderen neigt sterker naar regionalisme en autonomie, wat zich vertaalt in een politiek landschap dat vaak pleit voor meer regionale bevoegdheden en onafhankelijkheid. Wallonië daarentegen neigt meer naar eenheid binnen de federale staat en heeft een sterkere traditie van sociaal-economische cohesie.

Ondanks deze verschillen, is het belangrijk te benadrukken dat de meertaligheid en culturele diversiteit van België een unieke positie in Europa en de wereld biedt. De complexe interactie tussen taal, cultuur en identiteit zorgt voor een dynamische samenleving waarin zowel de regionale als de nationale identiteiten kunnen floreren. Dit onderzoek naar de culturele verschillen en overeenkomsten tussen Vlaanderen en Wallonië biedt waardevolle inzichten in hoe taalbeleid kan bijdragen aan een meer inclusieve en harmonieuze samenleving, waarbij de unieke eigenschappen van elke regio worden erkend en gevierd.

In het licht van deze analyse wordt duidelijk dat de culturele eigenaardigheden van Vlaanderen en Wallonië niet alleen een uitdaging vormen voor het taalbeleid, maar ook een kans bieden om de rijkdom van de Belgische meertalige en multiculturele samenleving te benadrukken. Het succes van dat beleid hangt af van de erkenning en waardering van zowel de verschillen als de overeenkomsten tussen de regio's, en van de bereidheid om samen te werken aan een gemeenschappelijke toekomst.

3. Doel van de studie

Deze masterproef heeft als doel een diepgaande analyse te maken van de rol die taalbeleid speelt binnen het universitaire onderwijs in Vlaanderen en Wallonië. Daarbij ligt de focus op de manier waarop dit beleid invloed uitoefent op de toegankelijkheid, de onderwijskwaliteit en de academische uitkomsten van studenten. België vormt, met zijn unieke sociolinguïstische opbouw en het officiële gebruik van zowel Nederlands als Frans, een bijzonder interessant kader om de werking van taalbeleid binnen academische instellingen te bestuderen. Zeker in Brussel, waar culturele diversiteit en internationalisering sterk aanwezig zijn, wordt Engels steeds vaker gebruikt als brugtaal, zowel in academische als in professionele contexten. Die meertalige realiteit onderstreept de complexiteit van taalbeleid in het Belgische hoger onderwijs en toont de nood om beleidslijnen beter te begrijpen en kritisch te evalueren.

Deze masterproef focust vooral op de positie van het Nederlands en het Frans binnen universitaire opleidingen, met als centrale onderzoeksvraag hoe taalbeleid de studiekansen van studenten beïnvloedt. Daarbij wordt nagegaan op welke manier beleidsmaatregelen inzake taalkeuze, taalvereisten en taalkundige ondersteuning worden vormgegeven en toegepast in de praktijk. De studie wil blootleggen hoe taalbeleid een rol speelt in de toegang tot opleidingen, het verloop van academische trajecten en de perceptie van succes binnen de universitaire context. De manier waarop taal impliciet of expliciet studenten helpt of belemmert, is daarbij van cruciaal belang.

Een kernaspect van het onderzoek is de systematische vergelijking tussen instellingen in Vlaanderen en Wallonië. De studie onderzoekt de formele taalvereisten die gelden in verschillende opleidingen, de mate waarin meertaligheid wordt aangemoedigd of ondersteund, en de concrete gevolgen van deze keuzes voor de student. Door beleidsdocumenten, opleidingsprogramma's en ondersteuningsmaatregelen van geselecteerde universiteiten te analyseren, wil deze studie een genuanceerd beeld schetsen van het huidige taalbeleid in beide regio's. Het doel is om zowel verschillen als overeenkomsten te identificeren, en te begrijpen hoe die beïnvloed worden door bredere culturele en politieke contexten.

Een belangrijke aanvulling op deze beleidsanalyse vormt de input van studenten zelf. Via gerichte enquêtes wordt onderzocht hoe studenten het bestaande taalbeleid daadwerkelijk ervaren in hun dagelijkse academische realiteit. Hun percepties bieden waardevolle inzichten

in hoe beleidsmaatregelen worden beleefd, geïnterpreteerd en toegepast. Daarbij wordt specifiek gekeken naar hun ervaringen met taalondersteuning, hun gevoel van inclusie of uitsluiting, en de mate waarin taalkeuzes bijdragen aan of juist belemmeren bij hun academisch succes. Door hun stemmen centraal te stellen, wordt het mogelijk om niet alleen het formele beleid te evalueren, maar ook de praktische en emotionele impact ervan op de studentengemeenschap te begrijpen.

Uiteindelijk wil deze masterproef de verzamelde inzichten bundelen in een reeks concrete aanbevelingen voor beleidsmakers en onderwijsinstellingen. Deze aanbevelingen zijn gericht op het versterken van taaldiversiteit als een waardevolle troef binnen het hoger onderwijs, en op het ontwikkelen van een inclusieve leeromgeving waarin elke student, ongeacht zijn of haar taalkundige achtergrond, optimaal kan functioneren en excelleren. In een land als België, waar meertaligheid diep ingebed is in de samenleving, is het essentieel om deze realiteit te omarmen en via doordacht taalbeleid ook daadwerkelijk tot haar recht te laten komen.

Door beleidsanalyse te combineren met studentenpercepties draagt dit onderzoek bij aan een diepgaander begrip van de interactie tussen taal, cultuur en onderwijs in België. Het biedt inzichten die niet alleen relevant zijn voor het huidige onderwijsbeleid, maar ook richtinggevend kunnen zijn voor het ontwikkelen van een toekomstbestendig en inclusief academisch landschap, waarin meertaligheid niet als een uitdaging maar als een kans wordt benaderd.

4. Methodologie

4.1. Onderzoeksontwerp

De onderzoeksopzet van deze masterproef heeft als doel een diepgaand inzicht te verwerven in de rol van taalbeleid in het universitaire onderwijs in Vlaanderen en Wallonië, met bijzondere aandacht voor de impact ervan op de toegankelijkheid, de kwaliteit en de uitkomsten van het hoger onderwijs. België's unieke meertalige context, waarin Nederlands en Frans de dominante officiële talen zijn, vormt hierbij het uitgangspunt. Gezien de complexe sociolinguïstische realiteit van België, waarin taal nauw verweven is met identiteit, beleid en toegang tot onderwijs, vormt taalbeleid een fundamenteel organiserend principe binnen het hoger onderwijs. Deze studie onderzoekt deze dimensie vanuit een interregionaal perspectief en wil zo bijdragen aan het wetenschappelijk debat over taaldiversiteit en onderwijsrechtvaardigheid.

Om deze doelstellingen te realiseren, worden verschillende onderzoeksmethoden gebruikt, waarbij kwantitatieve en kwalitatieve elementen gecombineerd worden. In tegenstelling tot traditionele benaderingen met diepte-interviews of focusgroepen, ligt de nadruk in deze studie op de analyse van beleidsdocumenten en opleidingsprogramma's, aangevuld met enquêtes onder studenten. Op deze manier kan zowel de formele kant van het taalbeleid als de perceptie ervan vanuit het studentenperspectief grondig worden onderzocht, zonder afhankelijk te zijn van de subjectieve interpretaties van docenten of beleidsmakers.

De studie richt zich op drie specifieke studierichtingen: rechten, communicatie en burgerlijk ingenieur. Deze keuze is zorgvuldig gemaakt omdat elk van deze disciplines eigen taalvereisten, terminologie en communicatieve praktijken kent. Door de focus op deze drie vakgebieden kan worden nagegaan in hoeverre taalbeleid verschillend wordt toegepast en ervaren in deze academische disciplines, en welke structurele factoren hierin een rol spelen.

Voor de casestudy worden twee universiteiten geselecteerd: de Université catholique de Louvain (UCLouvain) en de Universiteit Gent (UGent). Mijn persoonlijke band met beide instellingen, als student aan de UCLouvain en via familiale verbondenheid met de UGent, biedt een bijkomend voordeel om de taalpolitieke context van beide universiteiten op een betrokken en inzichtelijke manier te analyseren. Deze keuze is bovendien representatief voor de bredere Vlaamse en Waalse onderwijscontexten.

Het eerste luik van het onderzoek bestaat uit een systematische analyse van beleidsdocumenten en opleidingsprogramma's. Daarbij wordt gekeken naar formele taalvereisten binnen opleidingen, de aanwezigheid van meertalige trajecten en taalondersteuningsmaatregelen, en de algemene strategieën die universiteiten hanteren rond taalgebruik in het onderwijs. Officiële documenten zoals onderwijsreglementen, taalbeleidsplannen en academische programma-gidsen zullen daarbij worden geanalyseerd aan de hand van een vooraf ontwikkeld coderingsschema dat toelaat om systematisch informatie te verzamelen en te vergelijken.

Het tweede luik omvat het afnemen van gestandaardiseerde enquêtes bij studenten van de UCLouvain en UGent. Deze enquêtes zijn ontworpen om te peilen naar hun ervaringen met en percepties van het taalbeleid. De vragen focussen onder andere op de toegankelijkheid van opleidingen in hun moedertaal, hun ervaringen met cursussen in een tweede of derde taal, de aangeboden taalondersteuning, en de mate waarin zij taaldiversiteit ervaren als een troef of een hindernis. De enquêtegegevens zullen kwantitatief worden geanalyseerd met behulp van statistische technieken, waaronder frequentieanalyses, kruistabellen en correlatieanalyses.

De kwalitatieve dimensie wordt ingevuld door een interpretatieve analyse van de open antwoorden uit de enquêtes, waarbij thematische codering wordt toegepast om terugkerende patronen en percepties bloot te leggen. Deze combinatie van beleidsanalyse en studentenfeedback biedt een rijk en genuanceerd beeld van zowel de formele taalbeleidsstructuren als de dagelijkse realiteit zoals ervaren door de primaire doelgroep van het hoger onderwijs: de studenten zelf.

Gegevensanalyse zal worden uitgevoerd in verschillende stappen. De beleidsdocumenten en opleidingsprogramma's worden eerst descriptief samengevat en vervolgens thematisch geanalyseerd. De kwantitatieve gegevens uit de enquêtes worden verwerkt in een statistische analyse, waarbij gezocht wordt naar samenhangen tussen taalervaringen en percepties van toegankelijkheid en tevredenheid. De kwalitatieve gegevens uit de open vragen zullen afzonderlijk worden gecodeerd en geanalyseerd om diepere inzichten te verkrijgen in de ervaringen van studenten en hun visie op meertaligheid in het onderwijs.

Wat de kwaliteitszorg betreft, wordt gestreefd naar maximale betrouwbaarheid en validiteit door een transparante onderzoeksopzet, een nauwkeurige documentatie van alle stappen en een systematische aanpak van de gegevensverzameling en -analyse. De enquêtes worden vooraf

getest via een pilootstudie om de helderheid en bruikbaarheid van de vragen te garanderen. Daarnaast wordt ervoor gezorgd dat een diverse steekproef van studenten wordt bereikt, afkomstig uit verschillende faculteiten en taalachtergronden, om zo een representatief beeld te kunnen schetsen.

Door deze methodologische aanpak te volgen, beoogt deze masterproef een diepgaand, breed en betrouwbaar inzicht te geven in de manier waarop taalbeleid in Vlaanderen en Wallonië vorm krijgt en beleefd wordt. Tegelijk streeft het onderzoek ernaar om relevante aanbevelingen te formuleren voor universiteiten en beleidsmakers, gericht op het bevorderen van een inclusiever en taalbewuster hoger onderwijslandschap in België.

4.2. Dataverzameling

Voor deze scriptie worden twee vormen van gegevensverzameling gebruikt om een gedetailleerd en betrouwbaar inzicht te krijgen in de rol van taalbeleid in het universitaire onderwijs in Vlaanderen en Wallonië.

4.2.1. Algemene gegevensverzameling via beleidsanalyse en programma-documenten

De eerste vorm van gegevensverzameling bestaat uit een systematische analyse van beleidsdocumenten en opleidingsprogramma's van de UCLouvain en UGent. Daarbij wordt onderzocht hoe taalbeleid wordt vastgelegd en toegepast in de praktijk. Specifieke aandachtspunten binnen deze analyse zijn onder andere:

- De formele taalvereisten binnen opleidingen
- De mate van meertaligheid en taalondersteuning
- De strategieën omtrent taalgebruik in het onderwijsbeleid

Door het systematisch analyseren van officiële documenten zoals onderwijsreglementen, taalbeleidsplannen en programmagidsen kunnen we een diepgaand inzicht verwerven in hoe taalbeleid is vormgegeven en welke implicaties dat heeft voor studenten. Deze kwalitatieve gegevens bieden een sterke basis om de formele structuur van taalbeleid binnen beide instellingen kritisch te vergelijken en te evalueren.

4.2.2. Gedetailleerde gegevensverzameling via enquêtes

De tweede vorm van gegevensverzameling bestaat uit het afnemen van gestandaardiseerde enquêtes bij studenten van de UCLouvain en de UGent. Deze enquêtes zijn ontworpen om kwantitatieve gegevens te verzamelen over de ervaringen en percepties van studenten met betrekking tot het taalbeleid en de meertaligheid in hun universitaire context. De vragenlijst focust onder andere op:

- De toegankelijkheid van onderwijs in verschillende talen
- De invloed van taalbeleid op academische prestaties en studiesucces
- De algemene tevredenheid over de aangeboden taalondersteuning en beleidsmaatregelen

Om een zo breed mogelijke en representatieve steekproef te bereiken, werd de enquête via meerdere kanalen verspreid. Ze werd gedeeld in diverse Facebookgroepen die gericht zijn op studenten van beide universiteiten, waaronder facultaire groepen en uitwisselingsplatformen. Daarnaast werden gerichte e-mails gestuurd naar docenten met het verzoek om de enquête door te sturen naar hun studenten. Tot slot werd een fysieke poster ontworpen en opgehangen in de gangen en hallen van de betrokken faculteiten, met een QR-code die directe toegang gaf tot de vragenlijst. Deze multimodale benadering droeg bij aan een hoge zichtbaarheid en responsgraad.

Door gebruik te maken van een gestandaardiseerde vragenlijst en diverse verspreidingskanalen kon een groot aantal studenten bereikt worden. Dat maakt het mogelijk om statistisch relevante conclusies te trekken en patronen, trends en correlaties in kaart te brengen met betrekking tot de effecten van taalbeleid op studentenervaringen in zowel Vlaanderen als Wallonië.

4.2.3. Combinatie van methoden

Door beleidsanalyse te combineren met een brede enquête onder studenten ontstaat een rijke en veelzijdige dataset. Deze benadering maakt het mogelijk om niet alleen te begrijpen hoe taalbeleid officieel wordt geformuleerd, maar ook hoe het in de praktijk wordt ervaren door de belangrijkste belanghebbenden binnen het hoger onderwijs: de studenten zelf. Deze

gecombineerde methodologische aanpak draagt bij aan de volledigheid, betrouwbaarheid en validiteit van de onderzoeksresultaten en zorgt ervoor dat een gedetailleerd en genuanceerd beeld wordt geschetst van de rol en impact van taalbeleid in het universitaire onderwijs in Vlaanderen en Wallonië.

4.3.Data-analyse

De data-analyse in deze scriptie is geïnspireerd op de principes van de Grounded Theory, een onderzoeksstrategie gericht op het ontwikkelen van theorieën die direct voortkomen uit de verzamelde gegevens. Zoals beschreven door Julianne S. Oktay in haar boek *Grounded Theory* (2012), benadrukt deze benadering een systematische en iteratieve manier van werken, waarbij theorieën zich geleidelijk aan ontwikkelen door voortdurende interactie met de data.

4.3.1. Kwantitatieve data-analyse

De kwantitatieve gegevens, verzameld via gestandaardiseerde enquêtes onder studenten, worden statistisch geanalyseerd om patronen, trends en correlaties te identificeren. De analyse verloopt in verschillende stappen:

- **Beschrijvende statistieken:** In eerste instantie wordt een overzicht gegeven van de algemene kenmerken van de steekproef aan de hand van beschrijvende statistieken, zoals frequenties, gemiddelden, mediaanwaarden en standaarddeviaties. Dat biedt een duidelijk beeld van de demografische samenstelling en andere relevante achtergrondkenmerken van de deelnemers.
- **Correlatieanalyse:** Vervolgens wordt onderzocht welke verbanden er bestaan tussen verschillende variabelen, bijvoorbeeld tussen de perceptie van taalbeleid en de ervaren toegankelijkheid van het onderwijs. Correlatieanalyses helpen om te bepalen of en hoe sterk variabelen onderling samenhangen.
- **Regressieanalyse:** Indien statistisch zinvol, wordt regressieanalyse toegepast om de richting en sterkte van relaties tussen onafhankelijke variabelen (zoals het type taalbeleid) en afhankelijke variabelen (zoals academische prestaties of tevredenheid) te beoordelen. Daarmee kan ook de voorspellende waarde van bepaalde beleidsmaatregelen worden geëvalueerd.

Deze kwantitatieve analyses verschaffen een solide basis voor het trekken van generaliseerbare conclusies over de effecten en percepties van taalbeleid binnen het universitaire onderwijs in Vlaanderen en Wallonië.

4.3.2. Kwalitatieve data-analyse volgens de Grounded Theory

De kwalitatieve analyse in deze masterproef richt zich op de systematische interpretatie van open antwoorden uit de enquêtes, waarbij gebruik wordt gemaakt van de coderingsprincipes van Grounded Theory. De analyse verloopt in drie fasen:

- **Open codering:** In deze eerste stap worden de open antwoorden opgesplitst in kleinere betekenisvolle segmenten. Elk segment krijgt een label dat de essentie ervan samenvat. In overeenstemming met de aanpak van Oktay (2012) worden codes inductief ontwikkeld, zonder vooraf bestaande categorieën op te leggen, zodat thema's en concepten rechtstreeks uit de data naar voren komen.
- **Axiale codering:** Tijdens deze tweede fase worden verbanden gelegd tussen de ontwikkelde codes. De onderzoeker brengt structuur aan door codes te groeperen in bredere categorieën en zoekt naar patronen en onderlinge relaties. Axiale codering helpt om de verschillende concepten te ordenen rond centrale thema's die de complexiteit van de data weerspiegelen.
- **Selectieve codering:** In de laatste fase wordt een kernconcept ontwikkeld dat de centrale boodschap van de verzamelde kwalitatieve gegevens weerspiegelt. Selectieve codering integreert de thema's en categorieën uit de eerdere fasen tot een samenhangende interpretatie die de onderzoeksbevindingen theoretisch onderbouwt. Oktay (2012) benadrukt het belang van deze stap om een robuuste, toepasbare theorie te ontwikkelen die verder reikt dan de specifieke onderzoekscontext.

Door deze gefaseerde aanpak worden de ervaringen en percepties van studenten op een genuanceerde en systematische manier in kaart gebracht, wat bijdraagt aan de diepgang en validiteit van de onderzoeksresultaten.

4.3.3. Integratie van kwantitatieve en kwalitatieve bevindingen

Na de afzonderlijke analyses worden de resultaten van de kwantitatieve en kwalitatieve gegevens geïntegreerd om een volledig en samenhangend beeld te schetsen van de rol en impact van taalbeleid binnen het universitaire onderwijs. Door de triangulatie van methoden met een integratie van statistische patronen en thematisch gecodeerde studentenverklaringen ontstaat een verdiepend inzicht in de impact van taalbeleid. Waar de kwantitatieve data trends aanduiden, zoals een hoge waardering voor Engels als carrièretroef, verduidelijken de kwalitatieve antwoorden het waarom achter deze percepties: *“Met enkel Frans of Nederlands kom je er vandaag niet meer”*, aldus een student. Deze synergie verhoogt zowel de validiteit als de toepasbaarheid van de conclusies.

Door deze gecombineerde methodologische benadering, geïnspireerd door de principes van Grounded Theory zoals uiteengezet door Oktay (2012), biedt de data-analyse een diepgaande en betrouwbare interpretatie van de onderzoeksresultaten. Dat vormt een stevige basis voor het formuleren van conclusies en aanbevelingen die zowel empirisch onderbouwd als theoretisch verankerd zijn.

4.4. Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid van dit onderzoek verwijst naar de mate waarin de resultaten consistent, reproduceerbaar en representatief zijn voor de onderzochte populatie. In het kader van deze masterproef werd bijzondere aandacht besteed aan het waarborgen van de betrouwbaarheid door middel van een transparante onderzoeksopzet, een zorgvuldige steekproefstrategie, en methodologische consistentie tijdens de gegevensverzameling en -analyse.

4.4.1. Consistentie in dataverzameling

Een eerste waarborg voor betrouwbaarheid is de toepassing van gestandaardiseerde methoden bij het verzamelen van gegevens. De beleidsdocumenten werden geanalyseerd aan de hand van een uniform coderingsschema, waardoor de informatie systematisch en op een vergelijkbare manier werd geïnterpreteerd. De enquêtevragen voor studenten waren identiek voor beide instellingen en werden vergezeld van duidelijke instructies, wat de vergelijkbaarheid tussen respondenten verhoogt en variatie door interpretatieverschillen minimaliseert.

4.4.2. Pilotstudies

Vooraleer de enquête werd verspreid, werd een pilotversie getest onder een kleine groep studenten. Deze pilot had als doel om eventuele onduidelijkheden, ambiguïteiten of technische problemen in de vragenlijst op te sporen. Op basis van de ontvangen feedback werden verschillende vragen bijgestuurd om een grotere helderheid en relevantie te garanderen. Zoals Van Teijlingen en Hundley (2001) benadrukken, is een pilotstudie essentieel om de betrouwbaarheid van het meetinstrument te optimaliseren vóór de grootschalige data-verzameling.

4.4.3. Diversificatie in verspreidingskanalen

Om een representatieve steekproef te garanderen en bias te vermijden, werd de enquête via meerdere kanalen verspreid. De vragenlijst werd gedeeld in verschillende Facebookgroepen die studenten van de UCLouvain en de UGent verenigen, zoals facultaire groepen en studentenverenigingen. Daarnaast werden e-mails gestuurd naar docenten met de vraag om de link te verspreiden onder hun cursisten. Tot slot werden posters met een QR-code verspreid en opgehangen in de hallen van beide universiteiten. Deze gediversifieerde aanpak verhoogde de zichtbaarheid van het onderzoek en zorgde ervoor dat studenten uit uiteenlopende studierichtingen, taalachtergronden en studiejaar konden deelnemen. Toch verliep de rekrutering niet overal even vlot: in vergelijking met de UCLouvain bleek het moeilijker om studenten van de UGent te bereiken. Dat kwam onder andere door beperktere toegang tot interne communicatiekanalen en minder respons op e-mailverzoeken. Ondanks herhaalde pogingen, waaronder het contacteren van docenten en het verspreiden van de enquête via sociale media en posters, bleef het aantal respondenten uit Vlaanderen lager. Deze beperking wordt erkend bij de interpretatie van de resultaten, waarbij rekening wordt gehouden met mogelijke vertekening door een ondervertegenwoordiging van UGent-studenten.

4.4.4. Triangulatie

Een bijkomende maatregel om de betrouwbaarheid te verhogen is de toepassing van triangulatie. In deze studie wordt triangulatie gerealiseerd door verschillende bronnen en methoden te combineren: enerzijds de beleidsanalyse van officiële documenten en opleidingsprogramma's, anderzijds de enquêtes bij studenten. Door verschillende datastromen met elkaar te confronteren, wordt de kans op systematische fouten verkleind en kan de geldigheid van de

bevindingen beter worden gewaarborgd. Zoals Carter et al. (2014) en Denzin (2015) stellen, biedt triangulatie de mogelijkheid om complexe sociale fenomenen vollediger te begrijpen en de betrouwbaarheid van onderzoeksresultaten te versterken.

4.4.5. Peer review en feedbacksessies

Tijdens het onderzoeksproces zijn regelmatige peer reviews en feedbacksessies met academische begeleiders en collega's georganiseerd. Deze sessies boden een gelegenheid om kritisch te reflecteren op de gehanteerde methoden, de verzamelde gegevens en de voorlopige interpretaties. Dankzij deze feedback werden eventuele tekortkomingen, inconsistenties of biases in een vroeg stadium opgespoord en gecorrigeerd. Peer review wordt algemeen erkend als een belangrijke stap om de consistentie, betrouwbaarheid en wetenschappelijke kwaliteit van onderzoek te verhogen.

4.4.6. Nauwkeurige documentatie

Tot slot draagt een gedetailleerde documentatie van het volledige onderzoeksproces bij aan de betrouwbaarheid. Elke stap van de dataverzameling en -analyse werd nauwkeurig vastgelegd, inclusief de keuzes gemaakt bij de codering van beleidsdocumenten en de interpretatie van enquêtegegevens. Door deze zorgvuldige documentatie wordt de reproduceerbaarheid van het onderzoek versterkt: andere onderzoekers zouden op basis van deze documentatie het onderzoek kunnen repliceren en vergelijkbare resultaten kunnen verkrijgen.

Door deze strategieën te combineren, streeft deze scriptie naar een hoge mate van betrouwbaarheid, zodat de onderzoeksresultaten niet alleen intern consistent zijn, maar ook herhaalbaar en geloofwaardig voor verdere academische reflectie en beleidsaanbevelingen.

5. Taalbeleid in het Vlaamse en Waalse hoger onderwijs

Het taalbeleid in het hoger onderwijs is in België sterk beïnvloed door de historische, culturele en politieke context van het land. Taal is niet alleen een middel tot communicatie, maar ook een fundamenteel onderdeel van de identiteit. Zowel in Vlaanderen als in Wallonië hebben universiteiten en hogescholen in de loop der tijd hun eigen taalbeleidsstrategieën ontwikkeld, die enerzijds rekening houden met de lokale omstandigheden en anderzijds met de toenemende druk om zich internationaal te profileren.

5.1.Overzicht van taalbeleidsstrategieën

5.1.1. Algemene beschrijving van taalbeleid

Taalbeleid in het hoger onderwijs verwijst naar de strategische keuzes en maatregelen die onderwijsinstellingen nemen op het vlak van onderwijstaal, taalbeheersing van studenten en docenten, en het stimuleren van meertaligheid (Kuiken, 2005, p. 5-8). Universiteiten en hogescholen balanceren tussen het behoud van hun nationale of regionale identiteit (Nederlands in Vlaanderen, Frans in Wallonië) en de noodzaak om zich internationaal te profileren. Door globalisering en de internationalisering van het hoger onderwijs worden steeds vaker Engelstalige cursussen of volledige Engelstalige programma's aangeboden, naast de traditionele onderwijstalen.

5.1.2. Historische ontwikkeling

De historische ontwikkeling van het taalbeleid in het Belgische hoger onderwijs is sterk verbonden met de politieke en taalkundige evolutie van het land. In de 19de eeuw was het Frans de dominante onderwijstaal aan vrijwel alle Belgische universiteiten. Aan instellingen zoals de Université catholique de Louvain, opgericht in 1425 (Aerts, Reynders, Smets & Smeyers, 2019), evenals aan de universiteiten in Brussel en Luik, werden de cursussen uitsluitend in het Frans gegeven. Dat weerspiegelde de maatschappelijke status van het Frans als voertaal van de elite.

Tegen het einde van de 19de eeuw kwam de Vlaamse Beweging op, die onder meer ijverde voor onderwijs in het Nederlands. Een belangrijk keerpunt vond plaats in 1930, toen de

Universiteit Gent officieel vernederlandst werd (Geschiedenis van de UGent, website). Deze gebeurtenis vormde het begin van een bredere trend waarbij ook andere instellingen in Vlaanderen overschakelden naar Nederlands als primaire onderwijstaal, vaak gecombineerd met initiatieven om meertaligheid te bevorderen.

De universitaire splitsingen van de jaren 1960 en 1970, zoals de opsplitsing van de Katholieke Universiteit Leuven in een Nederlandstalige KU Leuven en een Franstalige UCLouvain (Contexte historique de la scission de l'Université catholique de Louvain, UCLouvain, 2018), versterkten de taalkundige scheidingslijn tussen Vlaanderen en Wallonië. In Vlaanderen werd het Nederlands stevig verankerd als de belangrijkste onderwijstaal, in Wallonië het Frans.

Vanaf de jaren 1980 werd echter een nieuwe trend zichtbaar: de opkomst van Engelstalige cursussen en programma's, vooral ingegeven door de groeiende globalisering en internationalisering van het hoger onderwijs. Universiteiten zagen in Engelstalige opleidingen een middel om hun internationale aantrekkingskracht te vergroten en om beter in te spelen op de verwachtingen van een geglobaliseerde arbeidsmarkt. De internationalisering van het hoger onderwijs heeft ertoe geleid dat Engelstalige programma's steeds meer worden beschouwd als strategische instrumenten om buitenlandse studenten aan te trekken en de wereldwijde zichtbaarheid van instellingen te versterken (Beelen & Wächter, 2012).

Deze beweging werd verder versterkt door de implementatie van de Bologna-akkoorden en de bredere Europese integratie, die vanaf het begin van de 21ste eeuw mobiliteit en academische samenwerking tussen lidstaten intensiever hebben gestimuleerd (Van Damme, Nieuwenburg & Westerheijden, 2013). Daardoor zijn Engelstalige opleidingen vandaag de dag een structureel onderdeel geworden van het Belgische hoger onderwijslandschap, zowel in Vlaanderen als in Wallonië.

In Wallonië bleef het Frans weliswaar dominant als instructietaal, maar ook daar nam de belangstelling voor meertaligheid toe. Verschillende instellingen hebben sindsdien Engelstalige cursussen of volledige programma's geïntegreerd en promoten, zij het in beperktere mate, het aanleren van het Nederlands via taalmodules, om de kansen van afgestudeerden op de Belgische arbeidsmarkt te vergroten.

De historische evolutie van het taalbeleid in België weerspiegelt dus niet alleen interne taalkundige spanningen, maar ook bredere Europese en mondiale trends die de structuur en inhoud van het hoger onderwijs tot op vandaag blijven beïnvloeden.

5.1.3. Doelstellingen en prioriteiten

De primaire doelstellingen van taalbeleid in het hoger onderwijs zijn meervoudig (Witte, Craeybeckx & Meynen, 2018):

- **Kwaliteitswaarborging:** het waarborgen van een hoge onderwijskwaliteit in de gekozen instructietaal.
- **Toegankelijkheid en inclusie:** studenten met verschillende taalachtergronden gelijke kansen bieden.
- **Stimulering van meertaligheid:** het bevorderen van taalvaardigheid in meerdere talen, ter versterking van de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt.
- **Internationale profilering:** het aantrekken van buitenlandse studenten en bevorderen van uitwisselingsprogramma's via Engelstalige of tweetalige opleidingen.

Hoewel de algemene doelstellingen gelijklopen, verschillen de prioriteiten tussen Vlaanderen en Wallonië. Vlaamse universiteiten leggen vaak de nadruk op Nederlands in combinatie met Engelstalige masters, terwijl sommige Waalse instellingen actiever inzetten op het aanleren van Nederlands naast Frans, om de inzetbaarheid van hun studenten in heel België te verbeteren (Codex Hoger Onderwijs).

5.1.4. Juridische en politieke kaders

Taalbeleid wordt sterk beïnvloed door de juridische en politieke structuur van België. Door de federalisering is onderwijs een bevoegdheid van de deelstaten geworden. In Vlaanderen leggen decreten het gebruik van Nederlands als onderwijstaal vast, met uitzonderingen voor internationale trajecten. In Wallonië en Brussel blijft het Frans dominant, maar instellingen kunnen Engelstalige of tweetalige opleidingen aanbieden. Europese regelgeving, zoals de Bologna-akkoorden, moedigt mobiliteit en het aanbieden van Engelstalige programma's verder aan.

De specifieke situatie in de Duitstalige Gemeenschap, zoals beschreven door Darquennes (2005), illustreert nogmaals de complexiteit van het Belgische taalbeleid. De Duitstalige gebieden, zoals Eupen en Sankt Vith, genieten bijzondere rechten voor het gebruik van het Duits in administratie en onderwijs, vastgelegd in de taalwetten van de jaren 1960. Daardoor worden Duitstalige studenten in hun taal beschermd, terwijl ze ook toegang hebben tot meertalige academische trajecten.

Door deze combinatie van regionale en Europese invloeden verschillen de taalstrategieën tussen Vlaanderen en Wallonië. Vlaanderen kent strengere taalregels die de positie van het Nederlands benadrukken, terwijl Wallonië vooral inzet op de bescherming van het Frans, maar zich geleidelijk aan meer openstelt voor meertalige competenties (Décret définissant le paysage de l'enseignement supérieur et l'organisation académique des études, 2013).

5.2. Implementatie van taalbeleid in universiteiten

Taalbeleid speelt een cruciale rol in het hoger onderwijs, vooral in meertalige en internationaal georiënteerde landen zoals België. De manier waarop dit beleid wordt geïmplementeerd, bepaalt niet alleen de taal waarin colleges worden gegeven, maar ook hoe studenten en docenten ondersteund worden in een diverse taalkundige omgeving. Een goed taalbeleid draagt bij aan de toegankelijkheid van het onderwijs, verhoogt de kwaliteit van de leerervaring en bereidt studenten voor op een steeds globaler wordende arbeidsmarkt.

De implementatie van taalbeleid in universiteiten vereist een gecoördineerde aanpak waarin verschillende actoren betrokken zijn, zoals de onderwijsadministratie, beleidsmakers, docenten en studenten. Dit proces bestaat uit vier kerncomponenten: de praktische uitvoering van het beleid, de integratie van taalvereisten in het curriculum, de beschikbaarheid van ondersteuningsprogramma's en de mechanismen voor feedback en evaluatie.

5.2.1. Praktische uitvoering

De effectieve implementatie van taalbeleid binnen universiteiten vereist een doordachte strategie waarbij de algemene beleidsdoelstellingen worden vertaald naar concrete maatregelen. Dat gaat verder dan enkel beslissen over de keuze van instructietalen: het omvat ook de manier

waarop meertaligheid wordt geïntegreerd in de bredere academische en administratieve werking van de instelling (Liddicoat, 2016). Universiteiten moeten keuzes maken over de talen waarin communicatie verloopt, hoe internationale studenten worden ondersteund, en op welke manier interacties tussen studenten en personeel met diverse taalachtergronden worden gefaciliteerd.

In meertalige landen zoals België vereist dat een delicate balans. In Vlaanderen is het Nederlands de standaard onderwijstaal, hoewel er uitzonderingen zijn voor Engelstalige of internationale programma's. In Wallonië blijft het Frans de primaire instructietaal, maar sommige instellingen bieden een groeiend aanbod van Engelstalige cursussen aan. De toenemende internationalisering van het hoger onderwijs heeft ertoe geleid dat Engelstalige programma's steeds vaker worden ingezet als strategie om buitenlandse studenten aan te trekken en de internationale zichtbaarheid van instellingen te versterken (Beelen & Wächter, 2012). Tegelijk heeft deze verschuiving directe gevolgen voor de toegankelijkheid van het onderwijs: studenten die niet volledig vaardig zijn in de onderwijstaal kunnen bijkomende ondersteuning nodig hebben om academisch succes te behalen.

De praktische uitvoering van taalbeleid wordt ook beïnvloed door de institutionele visie op internationalisering. Universiteiten die sterk inzetten op internationale profilering bieden vaak een breed scala aan Engelstalige opleidingen aan. Dat verhoogt hun aantrekkelijkheid voor internationale studenten en onderzoekers, maar brengt aanzienlijke uitdagingen met zich mee. Zo kan onderwijs in een vreemde taal de interactie tussen studenten en docenten bemoeilijken en kan het de onderwijskwaliteit onder druk zetten als taalvaardigheid niet voldoende wordt gewaarborgd (Wilkinson, 2013). Taalondersteuning en professionalisering van personeel spelen dan ook een cruciale rol in de succesvolle implementatie van een meertalig onderwijsaanbod.

Een ander belangrijk aspect is de integratie van taalbeleid in de dagelijkse werking van de universiteit. Dit betreft onder meer de vraag of administratieve communicatie en belangrijke documenten in meerdere talen beschikbaar zijn, of studenten de mogelijkheid krijgen om examens en scripties in een andere taal te schrijven, en hoe meertalige interacties in onderwijs- en begeleidingscontexten worden georganiseerd. Zoals Liddicoat (2016) benadrukt, bepaalt de mate waarin taalbeleid effectief wordt ingebed in dagelijkse administratieve en academische praktijken in hoge mate de zichtbaarheid en de impact ervan binnen de instelling.

De implementatie van taalbeleid is dus een complexe en dynamische uitdaging, die niet alleen betrekking heeft op formele beleidsdocumenten, maar vooral ook op de dagelijkse realiteit binnen de academische gemeenschap. Succesvolle implementatie vereist aandacht voor taalondersteuning, duidelijke communicatiepraktijken en een institutionele cultuur die de waarde van meertaligheid erkent en ondersteunt.

5.2.2. Onderwijscurricula en taalvereisten

Een van de belangrijkste componenten van taalbeleid in het hoger onderwijs is de manier waarop het geïntegreerd wordt in de curricula van universitaire opleidingen. Dit betreft niet alleen de keuze van de instructietaal, maar ook de verwachtingen die aan studenten worden gesteld op het vlak van taalvaardigheid.

Veel universiteiten hanteren specifieke taalvereisten voor de toelating tot bepaalde opleidingen. Studenten die willen inschrijven voor een Nederlandstalige opleiding in Vlaanderen moeten bijvoorbeeld een voldoende niveau Nederlands aantonen, terwijl internationale studenten die in een andere taal dan hun moedertaal studeren vaak verplicht zijn om een erkend taalcertificaat zoals IELTS of TOEFL voor te leggen (Wächter & Maiworm, 2014). In Wallonië gelden vergelijkbare vereisten voor Franstalige opleidingen, waarbij een goede beheersing van het Frans essentieel is voor academisch succes.

Naast toelatingsvoorwaarden speelt taal ook een belangrijke rol binnen de opleidingsprogramma's zelf. In veel instellingen zijn taalcursussen geïntegreerd in het curriculum, met de bedoeling studenten voor te bereiden op de meertalige eisen van een internationale arbeidsmarkt. Zoals De Wit (2011) aangeeft, weerspiegelt deze aanpak de groeiende noodzaak om niet alleen academische kennis, maar ook interculturele en meertalige competenties te ontwikkelen als essentieel onderdeel van hoger onderwijs. Sommige universiteiten bieden bovendien tweetalige opleidingen aan, waarbij studenten vakken in meerdere talen volgen en examens kunnen afleggen in de taal van hun keuze.

Een duidelijke trend binnen Europese universiteiten, waaronder in België, is de uitbreiding van Engelstalige opleidingen, vooral op masterniveau. Deze ontwikkeling sluit aan bij de doelstellingen van de Bologna-akkoorden, die gericht zijn op het bevorderen van de mobiliteit van studenten binnen Europa. Engelstalige programma's trekken een breder internationaal publiek aan en bereiden studenten beter voor op een mondiale arbeidsmarkt. Tegelijk leidt deze

verschuiving tot discussies over de impact op nationale talen. Zoals Van Parijs (2011) benadrukt, kan de groei van Engelstalig onderwijs op termijn bijdragen aan de marginalisering van talen zoals Nederlands en Frans binnen de academische wereld, wat fundamentele vragen oproept over taalkundige rechtvaardigheid en cultureel behoud.

De integratie van taalbeleid in universitaire curricula is dus een dynamisch proces dat universiteiten verplicht om een evenwicht te zoeken tussen toegankelijkheid, kwaliteit, meertalige competentie en internationale profilering. Een doordachte invulling van taalbeleid binnen opleidingen is essentieel om studenten optimaal voor te bereiden op zowel nationale als internationale uitdagingen.

5.2.3. Ondersteuningsprogramma's

De implementatie van taalbeleid in universiteiten vereist ook de nodige ondersteuningsmechanismen om studenten en docenten te helpen bij het navigeren door een meertalige academische omgeving. Taalondersteuningsprogramma's spelen hierin een cruciale rol.

Veel universiteiten bieden specifieke taalcursussen aan voor studenten die hun academische taalvaardigheid willen verbeteren. Dat kan variëren van intensieve taaltrainingen voor internationale studenten tot vakgerichte taalmodules voor studenten die hun schrijf- of presentatievaardigheden in een andere taal willen versterken. Sommige instellingen bieden ook workshops aan over academisch schrijven, wetenschappelijk Engels of vaktaal, zodat studenten beter kunnen functioneren binnen hun opleiding.

Voor docenten zijn er vaak trainingen beschikbaar om hen te ondersteunen bij het lesgeven in een andere taal dan hun moedertaal. Dat is vooral relevant in universiteiten waar Engelstalige opleidingen worden aangeboden. Docenten die niet gewend zijn om in het Engels les te geven, kunnen training krijgen in didactische methoden voor meertalige klaslokalen.

Daarnaast bestaan er ook peer-to-peer ondersteuningsprogramma's, waarbij studenten met een sterke taalvaardigheid anderen helpen via monitoring of conversatiegroepen. Dat draagt niet alleen bij aan de taalontwikkeling, maar bevordert ook de sociale integratie van studenten uit verschillende achtergronden.

5.2.4. Feedback en evaluatie

Een effectief taalbeleid vereist voortdurende evaluatie en aanpassing. Universiteiten gebruiken verschillende methoden om te meten hoe goed hun taalbeleid functioneert en waar verbeteringen nodig zijn.

Studentenfeedback is een van de meest waardevolle bronnen van informatie. Via enquêtes en focusgroepen kunnen universiteiten inzicht krijgen in de ervaringen van studenten met de instructietaal, taalcurricula en ondersteuningsprogramma's. Dat helpt instellingen knelpunten te identificeren en het beleid te verfijnen.

Ook docenten spelen een belangrijke rol in de evaluatie van taalbeleid. Zij kunnen signaleren welke taalgerelateerde uitdagingen er in de klas of het auditorium bestaan en welke aanpassingen nodig zijn om het onderwijs inclusiever te maken. Universiteiten kunnen docententrainingen aanpassen op basis van deze feedback en nieuwe didactische methoden implementeren.

Daarnaast kunnen academische prestaties worden geanalyseerd om de impact van taalbeleid te meten. Worden er bijvoorbeeld verschillen waargenomen in slaagpercentages tussen studenten die in hun moedertaal studeren en studenten die in een tweede of derde taal les volgen? Dat soort data kan helpen om beslissingen te nemen over het uitbreiden of aanpassen van taalondersteuning.

Tot slot kunnen universiteiten ook hun taalbeleid vergelijken met dat van andere instellingen, zowel nationaal als internationaal. Door best practices uit te wisselen en deel te nemen aan samenwerkingsverbanden, kunnen universiteiten hun taalbeleid voortdurend verbeteren en inspelen op de veranderende behoeften van hun studenten en docenten.

5.3. Vergelijking van beleidsmaatregelen tussen Vlaanderen en Wallonië

5.3.1. Verschillen en overeenkomsten

Zowel de Universiteit Gent (UGent) als de Université catholique de Louvain (UCLouvain) voeren een actief taalbeleid om studenten te ondersteunen in een meertalige academische omgeving. Beide instellingen bieden taalondersteuning en advies om de academische taalvaardigheden van studenten te versterken. Zo organiseert de UGent praktische begeleiding

bij academisch schrijven en spreken, en biedt ze extra ondersteuning voor eerstejaarsstudenten. Ook aan de UCLouvain is taalondersteuning beschikbaar, met programma's gericht op het verbeteren van vaardigheden in meerdere talen. Daarnaast organiseert het Institut des Langues Vivantes (ILV) avondlessen, en bestaan er projecten zoals "projectkoten", waar studenten wekelijks kunnen deelnemen aan discussietafels in verschillende talen.

5.3.2. Impact op studenten

Het taalbeleid van beide universiteiten heeft directe gevolgen voor studenten. Aan de UGent kunnen studenten gebruikmaken van workshops en individuele begeleiding om hun academische taalvaardigheden te verbeteren, wat bijdraagt aan hun academisch succes. De UCLouvain biedt studenten de mogelijkheid om deel te nemen aan meertalige programma's, waardoor ze hun taalvaardigheden kunnen ontwikkelen en beter voorbereid zijn op een internationale arbeidsmarkt.

5.3.3. Regionale culturele invloeden

De regionale context beïnvloedt het taalbeleid van beide universiteiten. In Vlaanderen, waar de UGent is gevestigd, ligt de nadruk op het Nederlands als instructietaal, met ondersteuning voor andere talen om internationale studenten te accommoderen. In Wallonië, waar de UCLouvain is gevestigd, is het Frans de primaire instructietaal, maar er is een groeiende focus op meertaligheid en het aanbieden van cursussen in andere talen om tegemoet te komen aan een diverse studentenpopulatie.

5.3.4. Effectiviteit en uitdagingen

Beide universiteiten streven naar een effectief taalbeleid dat studenten ondersteunt in hun academische en professionele ontwikkeling. De UGent organiseert symposia en bijeenkomsten om taalbeleid en -praktijken te evalueren en te verbeteren. De UCLouvain integreert taalbeleid in haar curricula en biedt studenten de mogelijkheid om deel te nemen aan meertalige programma's, wat hen voorbereidt op een internationale omgeving. Desondanks blijven er uitdagingen bestaan, zoals het waarborgen van gelijke toegang tot onderwijs voor studenten met verschillende taalachtergronden en het behouden van de balans tussen regionale taalidentiteit en internationalisering.

6. Invloed van taalbeleid op toegankelijkheid en kwaliteit van onderwijs

6.1. Toegang tot hoger onderwijs

De toegang tot hoger onderwijs vormt een essentieel onderdeel van de hedendaagse discussie over gelijke kansen en inclusiviteit in de samenleving. Binnen deze discussie krijgt taalbeleid vaak onvoldoende aandacht, hoewel het rechtstreeks van invloed is op wie al dan niet toegang heeft tot het hoger onderwijs. Taalbeleid bepaalt immers welke taal of talen als instructietaal gehanteerd worden en fungeert daarmee zowel als een brug die toegankelijkheid vergroot als een barrière die kansen belemmert. Studenten die beschikken over een sterke beheersing van de onderwijstaal genieten een aanzienlijk voordeel, terwijl studenten met minder taalvaardigheid geconfronteerd worden met extra hindernissen tijdens hun studie.

In België, een land dat gekenmerkt wordt door een rijke taalkundige diversiteit, neemt taalbeleid een prominente plaats in. Zoals Witte, Craeybeckx & Meynen (2018) aantonen, is de ontwikkeling van het Belgische taalbeleid nauw verbonden met de opkomst van de taalgemeenschappen en de geleidelijke federalisering van het land. In de 19de eeuw werd het hoger onderwijs vrijwel uitsluitend in het Frans aangeboden, vooral zichtbaar in de regio's Wallonië en Brussel. De opkomst van de Vlaamse Beweging bracht een vraag naar Nederlandstalig onderwijs teweeg, wat uiteindelijk resulteerde in een verschuiving binnen de Vlaamse instellingen. Deze veranderingen in onderwijstaal hebben een blijvende invloed gehad op de toegankelijkheid van het hoger onderwijs, doordat ze de drempel verlaagden voor Nederlandstalige studenten die eerder uitgesloten werden door het dominante Franstalige aanbod.

Daarnaast speelt het juridische en politieke kader een centrale rol bij de vormgeving van het taalbeleid. In Vlaanderen wordt het gebruik van het Nederlands als instructietaal vastgelegd in de Codex Hoger Onderwijs, waarin ook uitzonderingen zijn opgenomen voor internationale en Engelstalige opleidingen. In Wallonië daarentegen blijft het Frans de standaardtaal voor onderwijs, hoewel de aandacht voor meertaligheid en de introductie van Engelstalige programma's de laatste jaren gestaag is toegenomen. Bovendien hebben de Bologna-akkoorden, als onderdeel van de bredere Europese regelgeving, een fundamentele impuls gegeven aan de internationalisering van het hoger onderwijs. Deze akkoorden bevorderen niet

alleen de uitwisseling van studenten en docenten tussen lidstaten, maar stimuleren ook de ontwikkeling van Engelstalige opleidingen. Volgens rapporten van Eurydice (2020) heeft die dynamiek een aanzienlijke impact op de toegankelijkheid van het hoger onderwijs in België.

Niet alleen het juridische kader, maar ook de inhoudelijke organisatie van de curricula beïnvloedt de toegankelijkheid. Universiteiten hanteren uiteenlopende strategieën om studenten taalvaardigheden bij te brengen die essentieel zijn voor academisch succes. Veel instellingen bieden vakken en modules aan die gericht zijn op het versterken van de instructietaalvaardigheden van hun studenten. In Vlaanderen ligt de nadruk op een sterke beheersing van het Nederlands, gecombineerd met een uitgebreid aanbod van Engelstalige masteropleidingen. In Wallonië zien we eveneens een toename van initiatieven gericht op taalondersteuning, met name door het aanbieden van aanvullende taalmodules en begeleidingstrajecten voor studenten die het Frans minder goed beheersen.

Belangrijk binnen deze context zijn ondersteuningsprogramma's zoals taalcursussen, tutoring en academische workshops. Deze programma's zijn speciaal ontworpen om taalbarrières te verkleinen en studenten in staat te stellen om actief deel te nemen aan het academisch leven. Door voortdurende evaluatie en feedback van zowel studenten als docenten worden deze programma's systematisch verbeterd en aangepast, zodat ze maximaal bijdragen aan zowel de toegankelijkheid als de kwaliteit van het hoger onderwijs.

De invloed van taalbeleid op de toegankelijkheid is echter tweesnijdend. Enerzijds kunnen doordachte maatregelen en ondersteuningsprogramma's leiden tot een bredere en diversere studentenpopulatie, wat bijdraagt aan een inclusiever academisch milieu. Anderzijds kan een te rigide taalbeleid, waarbij hoge taalvereisten worden gesteld zonder voldoende ondersteuning, leiden tot de uitsluiting van studenten met een zwakkere taalachtergrond. Vandebussche (2009) benadrukt dat het essentieel is om een evenwicht te vinden tussen het waarborgen van academische standaarden en het bevorderen van gelijke toegang voor alle studenten, ongeacht hun taalkundige achtergrond.

De internationalisering van het hoger onderwijs, die werd versterkt door de Bologna-hervormingen, voegt een bijkomende laag van complexiteit toe aan deze problematiek. Enerzijds biedt de toegenomen aanwezigheid van Engelstalige opleidingen studenten meer kansen om deel uit te maken van een wereldwijd academisch netwerk en internationale

ervaringen op te doen. Anderzijds leidt deze trend tot nieuwe uitdagingen voor studenten die niet vertrouwd zijn met Engels als instructietaal, wat een verhoogde behoefte aan taalondersteuning met zich meebrengt.

Alles samengenomen blijkt uit de evolutie van het taalbeleid in het hoger onderwijs dat er geen uniforme aanpak bestaat. De regionale verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië, de invloed van Europese regelgeving, en de noodzaak om nationale identiteit te combineren met internationale ambities maken van taalbeleid een complex en dynamisch beleidsdomein. Onderwijsinstellingen en beleidsmakers moeten voortdurend streven naar een optimale balans waarbij taalbeleid fungeert als een inclusieve brug en niet als een exclusieve barrière.

Door een combinatie van robuuste juridische structuren, goed doordachte curricula en sterke ondersteuningsmechanismen kan taalbeleid effectief bijdragen aan een inclusiever, toegankelijker en kwalitatief sterker hoger onderwijssysteem. De literatuur van Witte, Craeybeckx & Meynen (2018), Vandenbussche (2009), rapporten van Eurydice (2020) en bepalingen uit de Codex Hoger Onderwijs leveren belangrijke inzichten voor verder onderzoek. Deze bronnen vormen een solide fundament voor het analyseren van de manier waarop taalbeleid de toegankelijkheid tot het hoger onderwijs beïnvloedt en bieden richtlijnen voor het ontwikkelen van beleid dat daadwerkelijk gelijke kansen voor alle studenten waarborgt.

6.2. Kwaliteit van onderwijs en academische prestaties

Het taalbeleid heeft een directe impact op de algemene onderwijskwaliteit. Als de instructietaal aansluit bij de taalvaardigheden van de studenten, wordt de kennisoverdracht effectiever en worden ingewikkelde concepten beter doorgrond. Een doordacht taalbeleid, dat wordt ondersteund door geschikte onderwijsprogramma's, creëert een leeromgeving waarin academische prestaties kunnen bloeien. De beschikbaarheid van Engelstalige en tweetalige programma's, die onder andere door de Bologna-akkoorden worden gestimuleerd, draagt bij aan een verscheidenheid aan invalshoeken en methoden in de onderwijsomgeving. Studenten verwerven niet alleen een grondig begrip van de leerstof, maar leren ook vaardigheden die essentieel zijn in een wereldwijde arbeidsmarkt. Volgens rapporten van Eurydice (2020) bereiken organisaties die investeren in taalondersteuning meestal een hogere onderwijskwaliteit en hogere slaagpercentages. Een flexibel taalbeleid garandeert bovendien dat onderwijs

toegankelijk blijft voor een breed scala aan studenten, wat op zijn beurt bijdraagt aan een levendige en hoogwaardige academische omgeving.

6.3. Studentenervaringen

De impact van taalbeleid binnen het hoger onderwijs reikt verder dan de formele structuur van curricula en instructietalen. Taalbeleid beïnvloedt in grote mate hoe studenten hun academische traject beleven, hoe zij omgaan met onderwijsinhoud en hoe zij zich sociaal en intellectueel kunnen ontplooiën binnen de universitaire omgeving. Voor studenten vormt de onderwijstaal niet alleen een middel tot communicatie, maar ook een bepalende factor voor hun betrokkenheid, motivatie en uiteindelijk hun academisch succes.

Wanneer studenten onderwijs volgen in een taal waarin ze zich vertrouwd voelen, vergemakkelijkt dat de interactie met lesmateriaal, medestudenten en academische verwachtingen. Deze taalvaardige comfortzone stelt hen in staat om actief deel te nemen aan colleges, seminaries, groepsopdrachten en discussies. De verhoogde participatie die daaruit voortvloeit, draagt bij aan meer zelfvertrouwen, betere leerresultaten en een sterkere motivatie om zich in te zetten voor hun studies. In talrijke onderzoeken, waaronder die van Doiz, Lasagabaster & Sierra (2012), blijkt dat studenten die kunnen studeren in een taal die aansluit bij hun taalkundige achtergrond, significant hogere tevredenheid en betere prestaties rapporteren.

Studeren in een tweede of derde taal brengt heel wat uitdagingen met zich mee. Studenten die de instructietaal minder goed beheersen, worden geconfronteerd met bijkomende cognitieve belasting. In plaats van zich volledig te kunnen concentreren op de inhoud van de cursus, zijn zij genoodzaakt extra mentale energie te besteden aan het begrijpen van de taal zelf. Dat leidt vaak tot frustratie, faalangst of zelfs vermijding van bepaalde opleidingsonderdelen. Wilkinson (2013) wijst erop dat deze vorm van verhoogde taalbelasting een directe impact kan hebben op de algemene academische prestaties van studenten, zeker wanneer er onvoldoende ondersteuning wordt geboden.

Om deze barrières weg te werken, is gerichte taalondersteuning van essentieel belang. Universiteiten investeren daarom steeds vaker in programma's zoals voorbereidende taalcursussen, individuele of groepsgewijze tutoring, academische schrijfworkshops en taalbegeleiding op maat. Die initiatieven hebben tot doel studenten niet alleen te helpen bij het verwerven van technische taalvaardigheid, maar ook bij het ontwikkelen van academische

communicatievaardigheden die nodig zijn voor het succesvol afronden van een opleiding. Volgens Beelen & Wächter (2012) dragen dergelijke ondersteuningsstructuren bij aan een grotere participatiegraad, verhoogde slaagkansen en een positievere beleving van het studietraject.

De aanwezigheid van Engelstalige of meertalige opleidingen, mede gestimuleerd door de Bologna-akkoorden, biedt nieuwe kansen voor studenten die hun academisch profiel willen verrijken binnen een internationaal kader. Tegelijk leidt deze ontwikkeling tot nieuwe spanningsvelden: studenten zonder voldoende voorkennis van het Engels voelen zich sneller buitengesloten of minder bekwaam om actief deel te nemen. Dat vergroot de nood aan transparante taalverwachtingen en bijkomende begeleiding voor studenten die zich in een minder vertrouwde taalkundige omgeving begeven.

De ervaring van studenten met taalbeleid is echter niet uniform: ze varieert sterk naargelang de opleiding, instelling, taalgemeenschap en individuele achtergrond. Uit de resultaten van de studentenbevraging in deze masterproef blijkt dat sommige studenten taaldiversiteit ervaren als een verrijking die hen voorbereidt op een internationale carrière, terwijl anderen het als een hinderpaal beschouwen die hun leerproces bemoeilijkt. Deze uiteenlopende percepties onderstrepen het belang van maatwerk in taalbeleid, waarbij flexibiliteit en differentiatie centraal staan.

Ook de sociale integratie van studenten wordt beïnvloed door taal. Taal is immers meer dan een instrument om te leren: het is ook een sleutel tot sociale interactie en inclusie. Studenten die zich onvoldoende zeker voelen in de onderwijstaal, ervaren vaak moeilijkheden om zich thuis te voelen in de academische gemeenschap, wat hun welzijn en betrokkenheid negatief kan beïnvloeden. Het ontbreken van inclusieve communicatie en een meertalig ondersteuningsklimaat kan op die manier indirect leiden tot studievertraging of -uitval. Daarom is het cruciaal dat onderwijsinstellingen actief inzetten op een open taalbeleid waarin wederzijds begrip, tolerantie en ondersteuning centraal staan.

Een ander belangrijk aspect is de mate waarin studenten zich gehoord voelen binnen het taalbeleid van hun instelling. Wanneer taalkeuzes en bijbehorende maatregelen zonder inspraak of transparante communicatie tot stand komen, ontstaat er sneller weerstand of onbegrip. Universiteiten die studenten betrekken bij taalgerelateerde beslissingen en regelmatig feedback

verzamelen, creëren een cultuur van vertrouwen en participatie die bijdraagt aan het succes van meertalige programma's.

Samenvattend kan gesteld worden dat het taalbeleid binnen het hoger onderwijs een fundamentele rol speelt in hoe studenten hun academische traject beleven. Effectieve ondersteuning, duidelijke verwachtingen en een open houding ten opzichte van taaldiversiteit kunnen niet alleen de academische prestaties verbeteren, maar ook bijdragen aan het welzijn, de motivatie en de sociale integratie van studenten. Door taal niet louter als vereiste, maar als inclusieve factor te benaderen, kunnen onderwijsinstellingen een leeromgeving creëren waarin elke student zich gewaardeerd en ondersteund voelt, ongeacht zijn of haar taalkundige achtergrond.

7. Analyse van opleidingsprogramma's

7.1. Case study: UCLouvain

7.1.1. Rechten

De bacheloropleiding in de Rechten aan de UCLouvain wordt hoofdzakelijk in het Frans aangeboden. Maar er zijn ook tweetalige (Frans-Nederlands) en drietalige (Frans-Nederlands-Engels) trajecten beschikbaar, vooral op de campus Saint-Louis in Brussel. Deze meertalige programma's zijn bedoeld om studenten voor te bereiden op een juridische carrière in een meertalige en internationale context. De cursussen in het Nederlands worden verzorgd in samenwerking met de KU Leuven campus Brussel.

Op de campus van Louvain-la-Neuve volgen studenten eveneens een curriculum waarin meertaligheid een belangrijke rol speelt. Vanaf het eerste jaar van de bacheloropleiding is het verplicht om een cursus Nederlands als eerste vreemde taal en Engels als tweede vreemde taal te volgen. Deze taalopleidingen zijn structureel geïntegreerd in het programma. In het tweede jaar verdiepen studenten hun taalvaardigheid verder via specifieke cursussen gericht op juridische terminologie in beide talen (Nederlands en Engels), om hen vertrouwd te maken met vakjargon in een meertalige juridische context.

Het algemene curriculum omvat vakken zoals "Introduction au droit", "Droit constitutionnel" en "Droit administratif", die in het Frans worden gegeven. In de meertalige trajecten worden aanvullende cursussen in het Nederlands en Engels aangeboden, afhankelijk van de gekozen specialisatie en het traject van de student. Deze opzet bevordert de ontwikkeling van juridische taalvaardigheid in meerdere talen, wat essentieel is voor het functioneren in een tweetalige Belgische samenleving en in internationale juridische omgevingen.

7.1.2. Communicatiewetenschappen

De bacheloropleiding Informatie en Communicatie aan de UCLouvain is ontworpen om studenten voor te bereiden op diverse masteropleidingen, waaronder journalistiek, communicatie en informatie- en communicatiewetenschappen en -technologieën. Vanaf het eerste bachelorjaar legt het programma een sterke nadruk op meertaligheid en taalvaardigheid.

Studenten zijn verplicht om vanaf het eerste jaar twee vreemde talen te volgen: Nederlands als eerste vreemde taal en Engels als tweede vreemde taal. Deze taalcursussen blijven verplicht tijdens het volledige bachelortraject.

Daarnaast wordt de meertalige vorming verder uitgebreid vanaf het tweede jaar: studenten zijn verplicht een derde vreemde taal te kiezen uit een brede selectie aan talen. De opties omvatten onder andere Duits, Spaans, Italiaans, Chinees, Japans, Portugees, Russisch, Turks en zelfs Belgische gebarentaal (LSFB). De gekozen derde taal maakt integraal deel uit van hun opleiding voor twee academiejaren. Elke taalcursus biedt ongeveer 45 tot 120 lessen per academiejaar, afhankelijk van de taal en het niveau, en wordt afgesloten met 3 studiepunten.

Deze meertalige aanpak biedt studenten niet alleen een stevige academische basis in minstens drie talen, maar bevordert ook hun interculturele competenties en bereidt hen voor op een internationale professionele context. Het programma voorziet verder in mogelijkheden voor internationale uitwisselingen en stages, waardoor studenten hun taalvaardigheden in realistische omgevingen kunnen versterken en hun globale inzetbaarheid op de arbeidsmarkt aanzienlijk kunnen vergroten.

7.1.3. Burgerlijk ingenieur

De bacheloropleiding in de ingenieurswetenschappen, richting burgerlijk ingenieur, aan de UCLouvain biedt een stevige basisopleiding in de exacte wetenschappen en een specifieke training in ingenieursdisciplines. Het programma wordt hoofdzakelijk in het Frans aangeboden, maar er is een duidelijke aandacht voor meertaligheid, vooral aan het begin van de opleiding.

Vanaf het eerste bachelorjaar hebben studenten de mogelijkheid om een aanvullende vreemde taal te kiezen. Ze kunnen kiezen uit vier talen: Nederlands, Engels, Spaans of Duits. Onder deze opties is het Engels de enige taal die gedurende het hele bachelortraject verplicht blijft en structureel in het curriculum geïntegreerd is. De andere talen kunnen facultatief verder gevolgd worden, maar de bijbehorende vakken worden dan buiten het standaardcurriculum georganiseerd en leveren extra studiepunten op bovenop het vereiste totaal van de opleiding.

In het tweede jaar van de bachelor kunnen studenten zich verder specialiseren in richtingen zoals toegepaste chemie en fysica, constructie, elektriciteit, informatica, biomedische

ingenieurswetenschappen, toegepaste wiskunde of mechanica. Binnen sommige van deze specialisatierichtingen wordt een deel van de cursussen in het Engels aangeboden, vooral in het kader van internationale mobiliteit of uitwisselingsprogramma's zoals Erasmus.

Deze integratie van Engels in de opleiding, samen met de mogelijkheid om een bijkomende vreemde taal te volgen, weerspiegelt de internationale oriëntatie van het programma en bereidt studenten voor op een ingenieurscarrière in een meertalige en mondiale werkomgeving.

7.2. Case study: UGent

7.2.1. Rechten

De bacheloropleiding Rechten aan de UGent wordt volledig in het Nederlands aangeboden. Er is geen standaardaanbod van vreemde talen binnen het verplichte curriculum. Alle vakken worden in het Nederlands gedoceerd en het programma legt een sterke nadruk op academische taalvaardigheid, met specifieke aandacht voor juridisch schrijven.

In de eerste bachelorjaren krijgen studenten begeleiding in academisch schrijven, waarbij de nadruk ligt op het structureren van juridische teksten, het correcte gebruik van juridische terminologie en de ontwikkeling van argumentatieve vaardigheden. Doorheen de drie jaren van de bacheloropleiding worden deze competenties stelselmatig verder ontwikkeld via een leerlijn juridisch schrijven.

Hoewel taalvaardigheid centraal staat in de opleiding, worden bijkomende taalcursussen, zoals Frans, enkel aangeboden als facultatieve keuzevakken. Deze extra taalmodules maken geen deel uit van het verplichte opleidingsprogramma (PAE - Persoonlijk Aangepast Examenprogramma) en leveren dus geen studiepunten op die meetellen voor het behalen van het diploma. Sporadisch zijn er mogelijkheden om beperkte Engelstalige componenten op te nemen binnen bepaalde keuzemodules, maar ook deze zijn optioneel en buiten het kerncurriculum georganiseerd.

Samenvattend blijft de bacheloropleiding Rechten aan de UGent sterk verankerd in het Nederlandstalige juridische kader, met beperkte en optionele mogelijkheden tot meertalige verdieping via bijkomende initiatieven buiten het verplichte programma.

7.2.2. Communicatiewetenschappen

De bacheloropleiding Communicatiewetenschappen aan de UGent wordt voornamelijk in het Nederlands aangeboden. De opleiding legt een duidelijke nadruk op het ontwikkelen van academische taalvaardigheid, vooral in het Nederlands, en op de voorbereiding op professioneel taalgebruik in het communicatieveld.

In het eerste bachelorjaar maken studenten kennis met academisch schrijven binnen het vak 'Academisch rapporteren in de communicatiewetenschappen', waarin ze leren om helder en gestructureerd te schrijven volgens academische conventies. In het tweede jaar wordt deze vaardigheid verder uitgediept, met onder andere voorbereidende oefeningen voor het schrijven van Engelstalige papers. In het derde jaar worden ook vaardigheden zoals taalbeheersing, tekststructurering en presentatievaardigheden verder ontwikkeld, afgestemd op de verwachtingen van de communicatiesector.

Hoewel meertalige competenties worden aangemoedigd, behoren vreemde talen niet tot het verplichte opleidingsprogramma. Studenten kunnen op vrijwillige basis keuzevakken in andere talen volgen of deelnemen aan internationale uitwisselingsprogramma's zoals Erasmus.

Samenvattend is het programma in Communicatiewetenschappen aan de UGent gericht op een sterke Nederlandstalige academische basis, met optionele mogelijkheden voor studenten die hun meertalige competenties op vrijwillige basis verder willen uitbreiden.

7.2.3. Burgerlijk ingenieur

De bacheloropleiding Burgerlijk Ingenieur aan de UGent wordt hoofdzakelijk in het Nederlands aangeboden. In de bachelorfase ligt de focus op het ontwikkelen van academische taalvaardigheid in het Nederlands, met bijzondere aandacht voor het formuleren van logische redeneringen en het helder structureren van antwoorden. Studenten worden in hun evaluaties, onder andere via examens met open vragen, beoordeeld op zowel inhoudelijke kennis als op de kwaliteit en nauwkeurigheid van hun taalgebruik.

Er zijn in de bacheloropleiding geen verplichte cursussen in vreemde talen geïntegreerd. Wel biedt het programma bepaalde keuzevakken aan die in het Engels worden gegeven. Deze

Engelstalige opleidingsonderdelen zijn optioneel en richten zich vooral op studenten die zich al vroeg willen voorbereiden op een internationale masteropleiding of die hun meertalige competenties vrijwillig willen versterken. Daarnaast neemt de aanwezigheid van Engels binnen de masteropleidingen in de ingenieurswetenschappen verder toe, wat het belang onderstreept van een graduele blootstelling aan het Engels reeds tijdens de bachelorfase.

Samenvattend biedt de bacheloropleiding Burgerlijk Ingenieur aan de UGent een solide Nederlandstalige opleiding, met optionele Engelstalige opleidingsmogelijkheden voor studenten die zich meertalig en internationaal willen oriënteren.

7.3.Rol van taal in het curriculum en de leeromgeving

De analyse van de bacheloropleidingen aan de UCLouvain en de UGent toont aan dat taal een fundamentele rol speelt in het curriculum en in de bredere academische ervaring van studenten, zij het op verschillende manieren en met uiteenlopende accenten afhankelijk van de instelling en de opleiding.

Aan de UCLouvain is meertaligheid structureel ingebouwd in het curriculum, vooral op de campus Louvain-la-Neuve. Studenten in Rechten en Communicatiewetenschappen volgen vanaf het eerste jaar verplicht cursussen in Nederlands en Engels, en in Communicatiewetenschappen zelfs een derde vreemde taal vanaf het tweede jaar. In de opleiding Burgerlijk Ingenieur is Engels de enige taal die systematisch wordt geïntegreerd in het bachelortraject, terwijl andere talen facultatief zijn. Daarnaast biedt de UCLouvain meertalige trajecten aan binnen de rechtenopleiding, vooral op de campus Saint-Louis, waar Frans, Nederlands en Engels gecombineerd worden. Deze sterke nadruk op meertaligheid weerspiegelt het streven van de instelling om studenten voor te bereiden op een internationale en interculturele werkomgeving. Taalvaardigheid wordt niet louter als een ondersteunende competentie gezien, maar als een essentieel onderdeel van de academische en professionele vorming.

De situatie aan de UGent is anders. Het curriculum in de bacheloropleidingen Rechten, Communicatiewetenschappen en Burgerlijk Ingenieur wordt volledig of vrijwel volledig in het Nederlands aangeboden. De nadruk ligt op de ontwikkeling van een sterke academische taalvaardigheid in het Nederlands, met bijzondere aandacht voor academisch schrijven, tekststructurering en juridisch of vaktechnisch taalgebruik. Meertaligheid wordt aangemoedigd,

maar uitsluitend via vrijwillige keuzevakken of deelname aan internationale mobiliteitsprogramma's. Extra taalcursussen, zoals Frans of Engels, maken geen deel uit van het standaard opleidingsprogramma en leveren geen studiepunten op binnen het reguliere curriculum (PAE). In de opleiding Burgerlijk Ingenieur worden wel enkele optionele opleidingsonderdelen in het Engels aangeboden, vooral als voorbereiding op een internationale masteropleiding, maar die zijn niet verplicht.

De verschillende benaderingen van taal in het curriculum beïnvloeden rechtstreeks de leeromgeving en de academische cultuur aan beide instellingen. Aan de UCLouvain zijn studenten van bij de start gewend om in meerdere talen te studeren, papers te schrijven en academische vaardigheden te ontwikkelen, wat niet alleen hun taalkundige competenties versterkt, maar ook hun vermogen om zich aan te passen aan diverse contexten. Aan de UGent krijgen studenten vooral een diepgaande opleiding in academisch Nederlands, met optionele mogelijkheden om hun meertaligheid zelfstandig verder uit te bouwen. Daardoor wordt in Vlaanderen meer ingezet op een sterke beheersing van de onderwijstaal, terwijl in Wallonië de nadruk ligt op een actieve ontwikkeling van meertalige vaardigheden vanaf het begin van het traject.

Samenvattend kan gesteld worden dat taalbeleid een bepalende invloed heeft op zowel de academische vorming als de internationale profilering van studenten. Instellingen zoals de UCLouvain zien meertaligheid als een integraal deel van de academische identiteit en bereiden studenten actief voor op meertalige professionele contexten. De UGent benadrukt daarentegen de noodzaak van een sterke academische basis in de moedertaal, met ruimte voor vrijwillige internationale uitbreiding. Beide modellen hebben hun eigen sterktes, afhankelijk van de doelen die men nastreeft: brede meertalige competentie of diepgaande beheersing van de academische moedertaal.

8. Resultaten van de enquête onder studenten

308 studenten hebben de vragenlijst ingevuld (208 in Wallonië en 100 in Vlaanderen) die peilde naar hun indrukken over de rol van talen binnen hun universitaire opleiding, met focus op het bachelortraject. De vragen hadden betrekking op zowel de inhoud en opzet van hun lessen als op de bredere aspecten van de universiteit als geheel. Daardoor konden we een goed beeld

krijgen van hoe zij de integratie van talen in het academische curriculum ervaren en welke invloed dat heeft op hun algehele universitaire ervaring.

De enquête ging niet alleen in op de specifieke taalkundige aspecten van de lessen, zoals de taal waarin de colleges worden gegeven en de beschikbaarheid van meertalige cursussen, maar ook op bredere zaken zoals de ondersteuning door de universiteit, de internationale uitstraling van de instelling, en de algemene perceptie van de universiteit als een meertalige leeromgeving. Door beide invalshoeken te onderzoeken, is het mogelijk om een completer beeld te krijgen van hoe studenten de rol van talen ervaren en hoe dat hun academische en persoonlijke ontwikkeling beïnvloedt.

8.1. Case study: UCLouvain

8.1.1. Taal van opleiding en vakken in andere taal

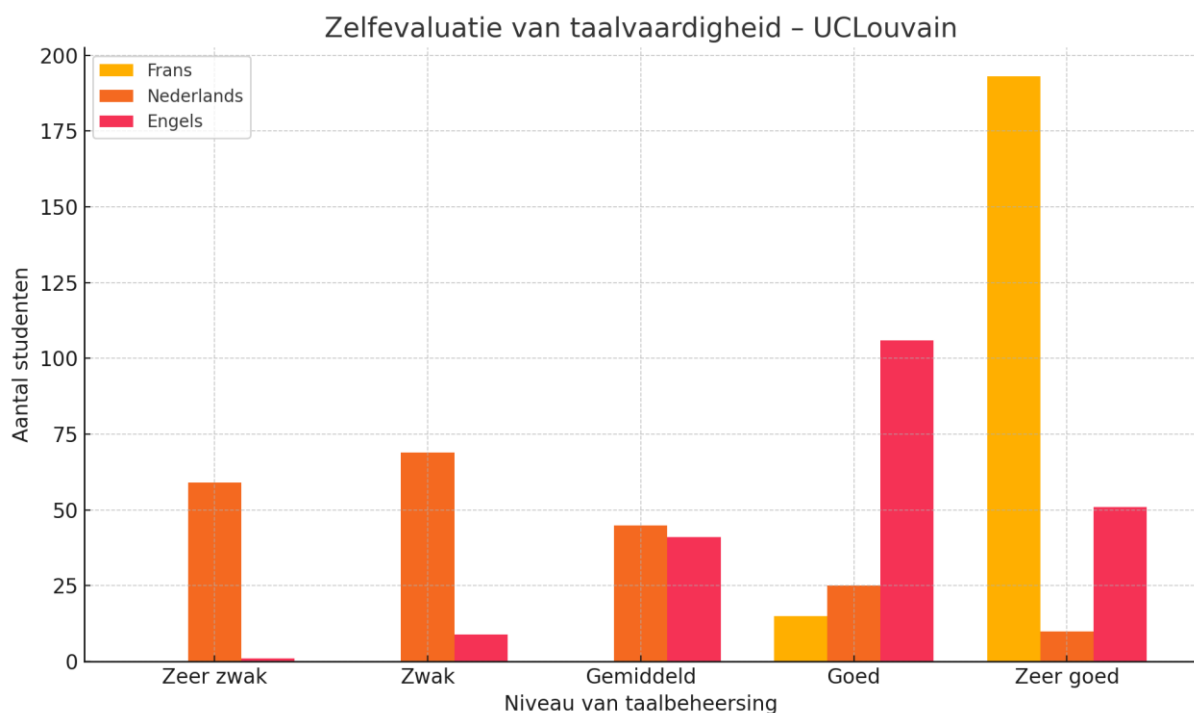
Aan de UCLouvain geven de meeste studenten (90,4 %) aan dat de niet-taalvakken hoofdzakelijk in het Frans worden gedoceerd. Dat sluit aan bij het officiële taalgebruik van de instelling, maar de cijfers tonen ook een zekere mate van meertaligheid: 5,3 % van de studenten volgt hun vakken hoofdzakelijk in het Engels, en 4,3 % in het Nederlands. Dat is vooral te verklaren door de aanwezigheid van tweetalige of drietalige trajecten binnen opleidingen zoals rechten. Daarnaast zegt 60,6 % van de studenten dat zij minstens één vak in een andere taal dan het Frans hebben gevolgd tijdens hun academische loopbaan. Dat toont aan dat meertaligheid een reële plaats inneemt binnen het curriculum, al varieert de mate van blootstelling per opleiding. In de open antwoorden benadrukken verschillende studenten het voordeel van deze meertalige aanpak: *“Le cours 'International Communication' était très stimulant et m’a donné envie de continuer en anglais”*, en *“J’ai suivi deux cours en anglais en ingénierie, ce n’était pas évident au début mais cela m’a bien préparée pour un échange Erasmus”*. Toch wijzen sommigen ook op onduidelijkheden: *“C’est dommage que certains profs passent du français au néerlandais sans prévenir, ce n’est pas toujours clair”*. Samengevat blijkt uit de gegevens dat talen, ook buiten de taalcursussen, een groeiende rol spelen binnen de opleidingen aan de UCLouvain.

8.1.2. Zelfevaluatie van taalvaardigheid

De resultaten van de zelfevaluatie tonen een duidelijke hiërarchie in de beheersing van talen. Voor het Frans, dat ook de hoofdtal van de meeste opleidingen is, geeft bijna de volledige studentenpopulatie zichzelf een hoge score: het merendeel situeert zich in de categorieën “*Bonne*” en “*Très bonne*”. Er werden praktisch geen antwoorden geregistreerd in de categorieën “*Faible*” of “*Très faible*”, wat aantoont dat de studenten zich bijzonder comfortabel voelen in de voertaal van hun opleiding.

Voor het Engels is het beeld gemengd: de meeste studenten situeren zich tussen “*Moyenne*” en “*Bonne*”, met een aanzienlijk aandeel dat zichzelf “*Très bonne*” toekent. Slechts een kleine minderheid beschrijft zichzelf als “*Faible*” of “*Très faible*”. Dat suggereert dat het Engels goed geïntegreerd is in het academische traject en dat de studenten zich relatief zeker voelen in die taal, mogelijk door contact met Engelstalige cursussen, media of stages.

De beheersing van het Nederlands ligt duidelijk lager. De verdeling toont dat een grote groep studenten zichzelf een “*Moyenne*” of “*Faible*” niveau toekent, terwijl slechts enkelen zichzelf als “*Bonne*” of “*Très bonne*” omschrijven. De aanwezigheid van antwoorden in de categorie “*Très faible*” wijst op het feit dat deze taal door sommige studenten als een struikelblok wordt ervaren. Dat kan verklaard worden door het beperkte contact met het Nederlands in de dagelijkse opleiding en een mindere persoonlijke of familiale blootstelling aan deze taal.

8.1.3. Impact van taal op academische prestaties

Veel studenten aan de Franstalige universiteit geven aan dat het studeren in een andere taal dan hun moedertaal een merkbare invloed heeft op hun academische prestaties. Ongeveer 40,4 % ervaart deze invloed als positief (“*Oui, positivement*”), terwijl 24,5 % aangeeft dat het eerder een negatieve impact heeft (“*Oui, négativement*”). Daarnaast zegt 27,9 % geen effect te ondervinden (“*Non, pas d’impact*”). De positieve effecten worden vaak toegeschreven aan een verhoogde alertheid of motivatie om beter te presteren in een vreemde taal, alsook aan de voorbereiding op een internationale loopbaan. Sommige studenten vermelden bijvoorbeeld dat het hen stimuleert om zich taalvaardig en professioneel te ontwikkelen in meerdere contexten. Aan de andere kant wijzen anderen op moeilijkheden bij het begrijpen van complexe vakinhoud of bij het formuleren van examenantwoorden. Hoewel er dus uiteenlopende ervaringen bestaan, bevestigen deze cijfers dat taal een belangrijke rol speelt in hoe studenten hun academisch succes ervaren.

8.1.4. Belang van talen voor studie en carrière

Binnen de Franstalige context geeft een overweldigende meerderheid van de respondenten (96,2 %) aan dat het beheersen van een extra taal (zoals Engels of Nederlands) essentieel is voor het succesvol afronden van hun opleiding en het vinden van een plaats op de arbeidsmarkt. Slechts een zeer klein aandeel van 3,8 % meent dat talenkennis geen doorslaggevende rol speelt in hun academische en professionele traject. Deze overtuiging komt ook terug in antwoorden op andere vragen, waarin studenten het waarderen dat de UCLouvain een gevarieerd aanbod aan taalcursussen aanbiedt, waaronder Nederlands, Engels, Spaans, Chinees en Belgische gebarentaal. De nadruk op meertaligheid wordt dus niet alleen erkend als noodzakelijk, maar ook als een troef voor persoonlijke en professionele ontwikkeling in een steeds internationaler wordende samenleving.

8.1.5. Ondersteuning en perceptie van taalbeleid

De perceptie van de UCLouvain als meertalige universiteit blijkt verdeeld onder de studenten. Een meerderheid van de respondenten (56 %) geeft aan akkoord te gaan met de stelling dat de universiteit effectief meertalig is, waarbij 12 studenten zich zelfs volledig in deze bewering kunnen vinden (“*Tout à fait d’accord*”). Tegelijk geeft 31 % van de ondervraagden aan zich

daar niet in te herkennen via het antwoord “*Pas d'accord*” of “*Pas du tout d'accord*”. Deze verdeeldheid toont aan dat de aanwezigheid van meerdere taaltrajecten en een ruim aanbod aan taalcursussen weliswaar erkend wordt, maar dat dit niet overal als integraal deel van de opleiding wordt ervaren.

Uit de kwalitatieve antwoorden blijkt dat studenten het brede aanbod aan taalcursussen, tutoring en workshops appreciëren. Het ILV (Institut des Langues Vivantes) wordt regelmatig genoemd als een toegankelijke en waardevolle partner binnen hun studieparcours. Verschillende studenten prijzen de flexibiliteit van het aanbod en de laagdrempeligheid van de cursussen.

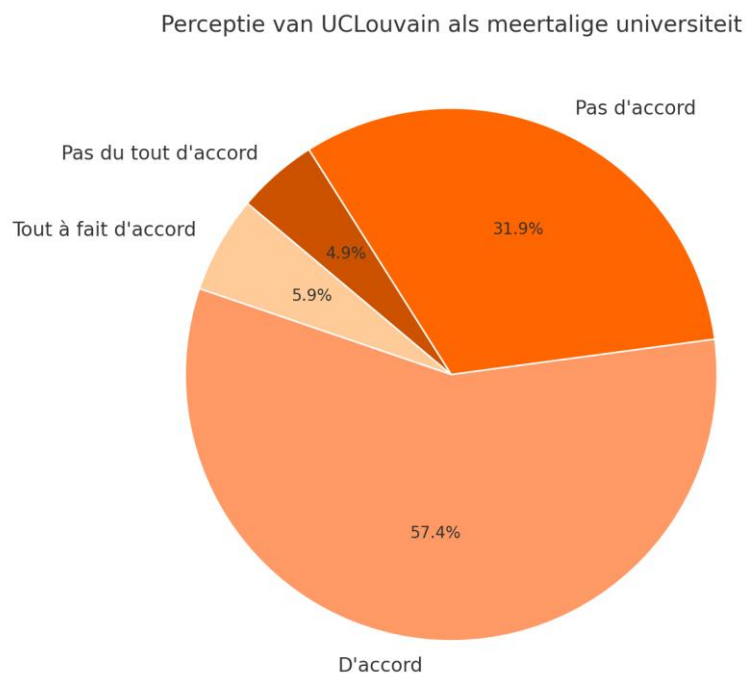
Toch wijzen meerdere studenten erop dat de integratie van taalsessies in het curriculum vaak optioneel is, en dat zij niet systematisch worden gestimuleerd om ervan gebruik te maken. Sommigen merken op dat het initiatief vaak bij de student zelf ligt, wat niet iedereen als evident ervaart. Dat kan verklaard worden aan de hand van de Accommodation Theory van Giles (1991), die stelt dat een gebrek aan aanpassing van instellingen aan de talige achtergrond van hun leden kan leiden tot afstand en verminderde betrokkenheid.

Daarnaast suggereren enkele respondenten dat taalondersteuning specifiek afgestemd zou moeten worden op het vakgebied. Een student rechten heeft bijvoorbeeld nood aan ondersteuning in juridische taal, terwijl een communicatiestudent meer baat heeft bij schrijfvaardigheid en presentatietechnieken. Dat wijst op het belang van contextuele taalaanpassing binnen opleidingen.

Een andere terugkerende opmerking is de ongelijkheid tussen faculteiten in het gevoerde taalbeleid. Studenten ervaren dat het niveau van meertaligheid en taalondersteuning sterk afhankelijk is van de opleiding of faculteit waarin ze zich bevinden. Deze heterogene implementatie zorgt ervoor dat meertaligheid aan de UCLouvain soms eerder als een abstract beleidsdoel wordt ervaren, dan als een structurele realiteit in het academische leven.

Kortom, hoewel de UCLouvain op beleidsniveau duidelijke stappen heeft gezet in het promoten van meertaligheid, blijft de dagelijkse ervaring van studenten fragmentarisch. Het taalbeleid wordt door sommigen als sterk en ondersteunend ervaren, terwijl anderen het eerder als onvoldoende geïntegreerd of onzichtbaar beschouwen. Deze bevindingen wijzen op een spanningsveld tussen beleidsambitie en praktische implementatie, en onderstrepen de nood aan

een meer uniforme en vakgebonden aanpak van taalondersteuning in de verschillende faculteiten.

8.1.6. Motivatie en perceptie van meertaligheid in het onderwijs

Op de vraag of de taaldiversiteit binnen hun opleiding voldoende is om hen voor te bereiden op een meertalige werkomgeving, geven studenten van de UCLouvain uiteenlopende antwoorden. Zes studenten antwoorden “*Non*”, terwijl vijf studenten aangeven dat de taaldiversiteit voldoende is (“*Oui*”). Daarnaast worden enkele opmerkingen gegeven, zoals “*Je trouve que l’UCLouvain devrait avoir plus de cours en anglais et en néerlandais dans le cursus obligatoire*”. Dat duidt op een wens voor een sterkere integratie van meertalige componenten binnen het kerncurriculum. De studenten erkennen de inspanningen van de universiteit, maar geven ook aan dat meertaligheid vaker beperkt blijft tot keuzevakken. De roep om meer verplicht meertalig onderwijs onderstreept de nood aan structurele verankering van taalkundige diversiteit, niet alleen als troef, maar ook als standaard.

8.1.7. Aanbeveling van taallessen, motivatie en gedrag

Een overweldigende meerderheid van de studenten aan de UCLouvain geeft aan dat ze het aanbevelen om lessen te volgen in een vreemde taal. 91 % van de respondenten

antwoordt “*Oui*” op de vraag of zij dit zouden aanraden aan andere studenten, terwijl slechts 9 % “*Non*” antwoordt. Deze cijfers illustreren duidelijk hoezeer talen als meerwaarde worden beschouwd binnen de universitaire loopbaan.

Studenten gaven in hun motiveringen aan dat het volgen van anderstalige cursussen niet alleen academisch verrijkend is, maar ook als een noodzakelijke voorbereiding wordt gezien op de arbeidsmarkt. Zoals één respondent het verwoordt: “*Cela permettra de trouver un travail plus facilement.*” Anderen beklemtonen het belang van meertaligheid in specifieke beroepscontexten: “*Pour travailler à Bruxelles je trouve ça indispensable*” en “*Le métier d’ingénieur nécessite de gérer des équipes multilingues.*”

Ook de rol van Engels als internationale voertaal wordt vaak genoemd, met opmerkingen als: “*L’anglais est la langue la plus importante dans les échanges internationaux.*” Daarnaast benadrukken sommige studenten de bredere maatschappelijke relevantie van taalvaardigheid in België zelf: “*Pays multilingue donc il est clair que le bilinguisme est essentiel.*”

Hoewel enkelen het als extra druk ervaren, zien de meeste respondenten meertaligheid duidelijk als een persoonlijke troef die verder gaat dan louter studiepunten: het opent deuren, vergroot de professionele mobiliteit en versterkt het cultureel bewustzijn van de studenten.

8.2. Case study: UGent

8.2.1. Taal van opleiding en vakken in andere taal

Aan de UGent wordt het onderwijs in de bacheloropleidingen volledig in het Nederlands aangeboden. Alle ondervraagde studenten geven aan dat hun opleiding hoofdzakelijk Nederlandstalig is (100 %), wat volledig in lijn is met het officiële taalbeleid van het Vlaamse hoger onderwijs. Opvallend is echter dat 83 % van de studenten aangeeft minstens één vak te hebben gevolgd dat in een andere taal werd gegeven. In de meeste gevallen gaat het daarbij om het Engels. Dit wijst erop dat, hoewel het programma formeel eentalig is, er in de praktijk Engelstalige elementen aanwezig zijn. Bijvoorbeeld in de vorm van keuzevakken, Engelstalig

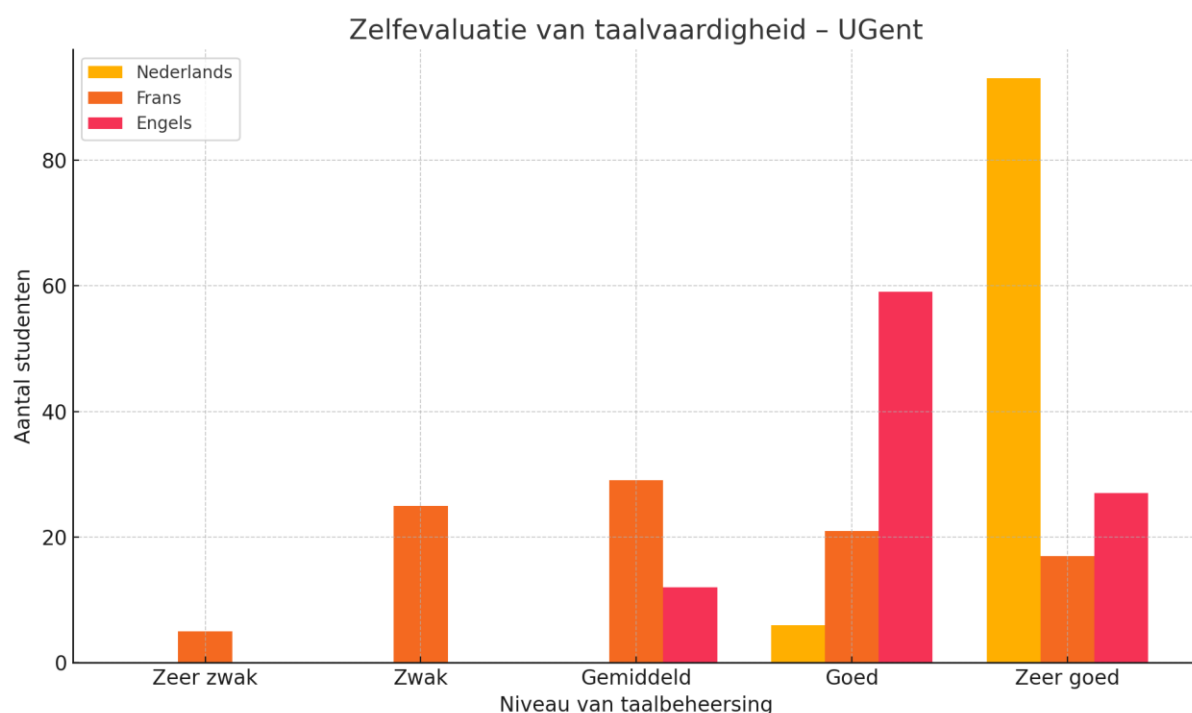
cursusmateriaal of gastcolleges. Studenten delen daarover zowel positieve als kritische ervaringen in de open antwoorden. Zo merkt een student op: *“In mijn master worden steeds meer vakken in het Engels gegeven, wat goed is voor de voorbereiding op de arbeidsmarkt”*. Een ander getuigt: *“Er zijn gastcolleges in het Engels, maar de examens blijven in het Nederlands”*. Tegelijk meldt een student dat het niveau van de teksten uitdagend kan zijn: *“Ik had moeite met wetenschappelijke Engelse papers lezen in het eerste jaar”*. Deze resultaten tonen aan dat studenten aan de UGent wel degelijk in aanraking komen met andere talen, ondanks de overwegend Nederlandstalige leeromgeving.

8.2.2. Zelfevaluatie van taalvaardigheid

Bij de studenten van de UGent zien we een uitgesproken zelfvertrouwen in het Nederlands, de officiële instructietaal van de instelling. Het overgrote deel van de studenten plaatst zichzelf in de categorieën *“Goed”* en *“Zeer goed”*, met nauwelijks of geen studenten die zichzelf als *“Gemiddeld”* of lager beschouwen. Dat is te verwachten, aangezien het onderwijs vrijwel volledig in het Nederlands plaatsvindt en de meeste studenten het Nederlands ook als moedertaal hebben.

Wat betreft het Engels is het zelfbeeld overwegend positief: de meeste studenten beoordelen hun niveau als *“Goed”* of *“Gemiddeld”*, met een niet-verwaarloosbaar aantal dat zichzelf als *“Zeer goed”* inschat. Er zijn echter ook enkele studenten die zich in de categorie *“Zwak”* of zelfs *“Zeer zwak”* plaatsen, wat wijst op variabele voorbereiding en ervaring met academisch Engels. Dat kan verband houden met de beperkte verplichte blootstelling aan Engels in de bachelorfase, waarbij Engelse cursussen vaak optioneel blijven.

De kennis van het Frans wordt daarentegen veel kritischer beoordeeld. Studenten situeren zichzelf vooral in de lagere categorieën *“Zwak”* en *“Zeer zwak”*, terwijl slechts een klein aantal studenten zichzelf als *“Goed”* of *“Zeer goed”* inschat. Slechts een handvol studenten noemt hun niveau *“Gemiddeld”*. Dit onderstreept dat het Frans, hoewel belangrijk in de Belgische context, voor veel Vlaamse studenten slechts in beperkte mate aanwezig is in hun opleiding en persoonlijke leefomgeving. De beperkte blootstelling en het optionele karakter van Franstalige vakken of taalmodules dragen daar vermoedelijk toe bij.

8.2.3. Impact van taal op academische prestaties

Binnen de Vlaamse context blijkt dat een meerderheid van de studenten de impact van een andere instructietaal eerder als belastend ervaart. 50 % van de respondenten beoordeelt deze invloed als negatief (“*Ja, negatief*”), terwijl 27 % het juist als een positieve ervaring beschrijft (“*Ja, positief*”). Daarnaast ervaart 21 % geen merkbare invloed (“*Nee, geen invloed*”). Studenten die negatieve gevolgen melden, verwijzen vaak naar verhoogde stress bij het begrijpen van Engelstalige cursussen of het formuleren van wetenschappelijke argumenten. Ook komt het voor dat zij zich minder zeker voelen over hun taalgebruik, wat hun prestaties belemmert. Enkele reacties, zoals “*Soms is het iets moeilijker om uit te drukken wat je echt bedoelt*”, illustreren deze spanning tussen taalvaardigheid en inhoudelijke precisie. De relatief beperkte integratie van vreemde talen in het curriculum kan ervoor zorgen dat studenten zich minder voorbereid voelen wanneer ze met andere talen geconfronteerd worden. Toch beschouwen sommigen deze blootstelling als een opstap naar betere vaardigheden op lange termijn.

8.2.4. Belang van talen voor studie en carrière

Studenten bevestigen massaal het belang van meertalige competenties: 97 % van de UGent-studenten is van mening dat het beheersen van minstens één extra taal (zoals Frans of Engels)

belangrijk is om academisch te slagen en succesvol te zijn in hun loopbaan. Slechts 3 % van de respondenten gelooft dat taalvaardigheid geen invloed heeft op hun slaagkansen. Dat wijst op een sterke bewustwording onder Vlaamse studenten van het belang van meertaligheid in een competitieve arbeidsmarkt. Hoewel de UGent minder verplicht taalonderwijs aanbiedt binnen het curriculum, toont deze data aan dat de studenten het verwerven van talen beschouwen als een strategisch voordeel in hun professionele toekomst.

8.2.5. Ondersteuning en perceptie van taalbeleid

De meningen van studenten over de taalkundige ondersteuning aan de UGent zijn overwegend gematigd. De meerderheid van de respondenten (60 van de 100) beoordeelt het aanbod als “*Gemiddeld*”, terwijl slechts een kleinere groep het taalbeleid als “*Goed*” (28 studenten) of “*Zeer goed*” (4 studenten) ervaart. Daartegenover staat dat 8 studenten het taalbeleid als “*Zwak*” bestempelen. Deze resultaten wijzen op een algemene maar bescheiden tevredenheid over het bestaande aanbod aan taalcursussen, schrijfbegeleiding en taalondersteunende workshops.

Studenten erkennen het nut van initiatieven zoals het Academisch Schrijfcentrum en het zelfstudiepakket ALICE, maar benadrukken dat die onvoldoende geïntegreerd zijn in hun academisch traject. Een student verwoordt dit treffend: “*Je moet echt zelf op zoek gaan naar hulp. Niets wordt automatisch voorgesteld of uitgelegd.*” Een ander merkt op: “*Ik ontdekte ALICE pas in mijn derde jaar, terwijl ik er veel eerder baat bij had kunnen hebben.*” Dergelijke getuigenissen tonen aan dat de zichtbaarheid van taalondersteuning verbeterd moet worden.

De beperkte aanwezigheid van verplichte taalcursussen in de bacheloropleidingen draagt mogelijk bij aan de perceptie dat taalondersteuning optioneel is. Hoewel de UGent inspanningen levert om taaldiversiteit te ondersteunen, onder meer via aangepaste modules voor anderstaligen en begeleiding bij academisch Nederlands, blijkt uit de enquête dat deze initiatieven voor een deel van de studenten onvoldoende zichtbaar of toegankelijk zijn.

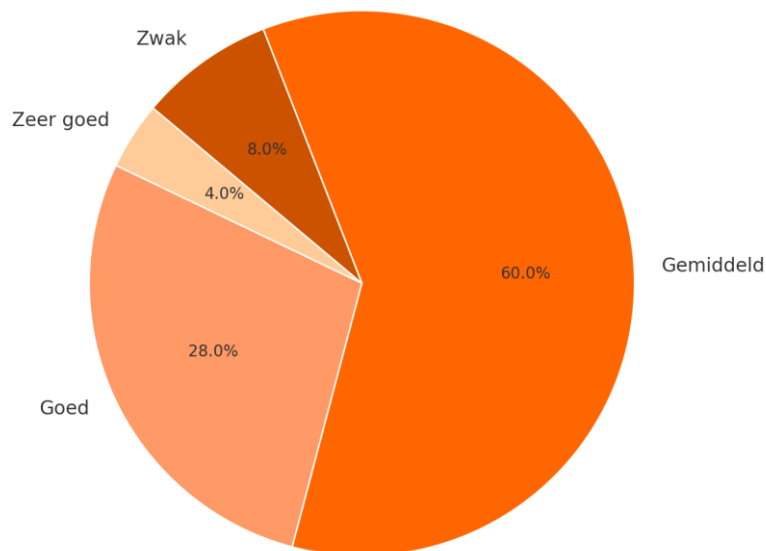
Volgens de Accommodation Theory van Giles (1991) is de manier waarop een instelling inspeelt op de taalachtergrond van haar studenten bepalend voor het gevoel van inclusie en betrokkenheid. Wanneer studenten niet spontaan in contact komen met taalondersteuning of zich genoodzaakt zien deze ondersteuning zelf te gaan zoeken, kan dat leiden tot een gevoel

van isolatie of onvoldoende erkenning. De perceptie van afstand tussen de student en het beleid kan een negatieve invloed hebben op motivatie en academisch zelfvertrouwen.

Daarnaast wijzen enkele studenten op het belang van taalspecifieke ondersteuning per opleiding. De noden van een ingenieur verschillen immers fundamenteel van die van een rechtenstudent of een communicatiestudent. Het feit dat er binnen sommige faculteiten weinig tot geen structurele taalondersteuning zichtbaar is, kan ertoe leiden dat studenten het beleid als inconsistent ervaren. Dat werd ook duidelijk in de open antwoorden, waarin herhaaldelijk de wens werd geuit voor beter afgestemde initiatieven per vakgebied.

Samenvattend kan gesteld worden dat het taalbeleid aan de UGent als functioneel maar fragmentarisch wordt ervaren. De bestaande initiatieven worden gewaardeerd door studenten die ze kennen, maar bereiken niet iedereen. De feedback wijst op een nood aan een centralere positionering van taalondersteuning in het academisch parcours, duidelijke communicatie rond het bestaande aanbod, en meer structurele integratie van taalvaardigheid in de curricula. Door taalondersteuning zichtbaarder, verplichtender en afgestemder te maken, kan de UGent haar meertalige studentenpopulatie effectiever begeleiden naar academisch succes.

Evaluatie van taalkundige ondersteuning - UGent

8.2.6. Motivatie en perceptie van meertaligheid in het onderwijs

Voor de UGent is er een opvallend gegeven: 22 studenten hebben de vraag: *“Wat vind je van de taalkundige diversiteit in je studieprogramma? Denk je dat die voldoende is om studenten voor te bereiden op een meertalige professionele omgeving?”* opengelaten of het antwoordveld blanco gelaten, wat suggereert dat ze zich mogelijk niet voldoende bewust zijn van de taaldiversiteit in hun opleiding, of dat ze die als niet significant ervaren. Dit gebrek aan respons kan duiden op een beperkte aanwezigheid van meertalige elementen in het studieprogramma, of op een beperkte communicatie over het belang ervan. Eerdere data tonen al aan dat vreemde talen aan de UGent vooral via optionele trajecten beschikbaar zijn. Deze structurele keuze zou kunnen verklaren waarom studenten de meertalige voorbereiding minder zichtbaar of onvoldoende geïntegreerd vinden.

8.2.7. Aanbeveling van taallessen, motivatie en gedrag

Uit de vrije antwoorden van UGent-studenten blijkt een sterke overtuiging dat het volgen van taallessen niet alleen zinvol, maar bijna onmisbaar is. Opvallend is dat meer dan 70 studenten hun motivatie formuleerden als algemeen nuttig of noodzakelijk, met uitspraken zoals *“Vandaag is het bijna verplicht om nog een tweede taal te kennen”* of *“Talenkennis is gewoon essentieel, zeker als je wil doorgroeien in je job.”*

Daarnaast verwees een grote groep (52 studenten) naar de Belgische context, waarbij meertaligheid structureel verweven is in het dagelijks leven en de professionele realiteit: *“Belgisch recht is tweetalig dus moet je ook Frans kennen”* of *“Als je in Brussel werkt, moet je je in beide talen kunnen uitdrukken.”*

Ook het internationale aspect kwam sterk naar voren (34 studenten), met reacties als: *“Bijna alles is internationaal op de werkvloer”* of *“Zonder Engels of Frans geraak je nergens buiten Vlaanderen.”*

Een vierde grote groep (40 studenten) benadrukte de rol van talen voor hun carrière, met opmerkingen als: *“Veel bedrijven vragen om ten minste 2 talen te kennen”* en *“Taalvaardigheid opent veel meer deuren.”* Tot slot vermeldde een kleinere groep ook cognitieve

redenen voor het volgen van taallessen (4 studenten), zoals: *“Het traint je brein meer, omdat je meer moet nadenken.”*

8.3. Kruisanalyses van studentenervaringen binnen de instellingen

8.3.1. Impact van moedertaal op academisch succes en sociale interactie

8.3.1.1. UCLouvain

Aan de UCLouvain, waar het onderwijs hoofdzakelijk in het Frans wordt georganiseerd, blijkt dat studenten met Frans als moedertaal zelden belemmeringen ervaren. Ze geven doorgaans aan dat hun academische prestaties niet worden beïnvloed door taalfactoren, en dat hun sociale integratie binnen de universiteit vlot verloopt. Zoals een Franstalige student opmerkt: *“Je me sens très à l’aise dans ma langue. Tous mes cours sont en français et je n’ai jamais rencontré de blocage pour poser une question ou participer en classe.”*

De situatie verandert echter voor studenten van wie het Frans niet de moedertaal is. Nederlandstalige en Engelstalige studenten signaleren vaker dat het studeren in een andere taal dan hun moedertaal een impact heeft op hun academische prestaties, met name bij theoretische vakken of mondelinge presentaties. Een Nederlandstalige student getuigt: *“Ik begrijp het Frans goed, maar ik voel me minder zeker als ik een presentatie moet geven. Dat beïnvloedt mijn resultaten.”*

Ook op sociaal vlak is er een zekere kloof merkbaar. Studenten die het Frans minder goed beheersen, hebben soms moeite om deel te nemen aan groepswerken of informele gesprekken. Zoals een Engelstalige student aangeeft: *“C’était difficile de m’intégrer au début. Les autres étudiants parlaient entre eux très vite en français, je n’osais pas intervenir.”*

8.3.1.2. UGent

Aan de Universiteit Gent, waar het Nederlands dominant is, zien we een gelijkaardig patroon. Studenten met Nederlands als moedertaal geven overwegend aan dat ze geen hinder ondervinden op academisch of sociaal vlak. Hun taal sluit immers perfect aan bij het onderwijsklimaat en de informele communicatie op de campus.

Franstalige studenten rapporteren daarentegen meer moeilijkheden. Een Franstalige student aan de UGent beschrijft hoe de taalbarrière de toegang tot cursusmateriaal bemoeilijkt: *"De leerstof is vaak complex en ik heb extra tijd nodig om alles goed te begrijpen in het Nederlands."*

Ook sociale interacties verlopen moeizamer wanneer de taalvaardigheid beperkt is. Zoals een andere student uitlegt: *"In groepswerken praten studenten vaak onderling in het Nederlands, en ik voel me soms buitengesloten."*

Opvallend is dat sommige studenten aangeven dat de Engelstalige vakken, vooral in internationale masterprogramma's, meer inclusie bevorderen: *"Toen ik in een Engelstalige klas zat, voelde ik me veel meer op mijn gemak. Iedereen zat in dezelfde situatie."*

8.3.2. Taalbeleid en perceptie van institutionele ondersteuning

8.3.2.1. UCLouvain

Aan de UCLouvain blijkt uit de kruising van drie belangrijke factoren (de perceptie van taalondersteuning, de satisfactie over toegang tot meertalige bronnen en het beeld van de universiteit als meertalig) dat er een duidelijke samenhang is. Studenten die de ondersteuning beoordelen als *"très satisfaisante"* of *"plutôt satisfaisante"*, geven opvallend vaker aan dat ze de universiteit beschouwen als effectief meertalig. Zoals een respondent het verwoordt: *"Je trouve que l'UCL fait des efforts pour proposer des ateliers de langues, et ça montre une vraie volonté de former des étudiants multilingues."*

Tegelijk tonen de data dat studenten die aangeven moeite te hebben met het vinden van bronnen in andere talen, of die het taalondersteuningsaanbod als beperkt ervaren, minder vaak het gevoel hebben dat de universiteit meertaligheid actief bevordert. Een student schrijft bijvoorbeeld: *"Je n'ai pas trouvé facilement des livres en anglais pour mes cours, et je n'ai pas eu d'aide spécifique pour améliorer mon néerlandais."*

8.3.2.2. UGent

Aan de UGent zien we een gelijkaardig patroon als aan de UCLouvain. Studenten die tevreden zijn over de taalkundige ondersteuning, zoals workshops, tutoring of taalcursussen, hebben veel

vaker een positieve perceptie van de UGent als meertalige instelling. Een student merkt op: *"De taalcursussen zijn goed uitgelegd en makkelijk toegankelijk. Dat geeft vertrouwen dat de UGent meertaligheid echt belangrijk vindt."*

Daarentegen tonen studenten die de toegang tot bronnen in andere talen als problematisch ervaren, of die het taalondersteuningsaanbod niet kennen of gebruiken, een meer kritische houding tegenover het taalbeleid. Zoals een student zegt: *"Ik weet niet goed waar ik hulp kan vinden als ik een cursus in het Frans zou willen volgen. Dat maakt de drempel groter."*

8.3.3. Belang van talen voor carrière versus realiteit in opleiding

8.3.3.1. UCLouvain

De resultaten bij de UCLouvain tonen aan dat bijna alle studenten vinden dat het beheersen van een extra taal, zoals Engels of Nederlands, essentieel is voor hun academisch traject en toekomstige carrière. Ondanks deze overtuiging is het aantal gevolgde vakken in een andere taal dan het Frans relatief beperkt. Zo verklaart een student: *"Ik vind talen cruciaal, maar in mijn opleiding waren er amper drie vakken in een andere taal."* Een ander merkt op: *"Ik heb nooit een vak in het Engels gehad, terwijl ik weet dat het belangrijk zal zijn op de arbeidsmarkt."*

Sommige studenten hebben daarentegen wél meerdere anderstalige vakken gevolgd, vooral in hun vervolgtraject, bijvoorbeeld in internationale masters. Een respondent gaf aan: *"De twee masters die ik behaalde waren beide volledig in het Engels."*

Interessant is dat zelfs onder studenten die vinden dat talen belangrijk zijn, sommigen aangeven dat ze die niet konden benutten in stages of werkervaring, vaak omdat ze deze nog niet hebben gehad ("Nog niet van toepassing") of omdat de praktijkomgeving eentalig Frans was.

Deze discrepantie tussen perceptie van belang enerzijds en aangeboden praktijk anderzijds toont een spanningsveld: studenten willen talenkennis verwerven, maar het aanbod blijft in sommige opleidingen beperkt.

8.3.3.2. *UGent*

Aan de UGent wordt het belang van taal voor de carrière sterk erkend door de meerderheid van de studenten. Toch zijn er opvallende verschillen in het aantal gevolgde anderstalige vakken.

Verschillende studenten die aangeven dat talen belangrijk zijn, volgden slechts 1 of 2 vakken in een andere taal. Een student zegt bijvoorbeeld: *"Ik zie het nut van Engels in, maar mijn programma biedt enkel optionele cursussen aan."*

Daarentegen zijn er studenten in internationale of tweetalige programma's die aangeven meerdere vakken of zelfs hele semesters in een andere taal gevolgd te hebben, meestal Engels.

Wat opvalt, is dat studenten die wél meerdere anderstalige vakken volgden, ook vaker aangeven dat deze nuttig zijn geweest voor hun stage of werkervaring. Zoals iemand toelicht: *"Ik kon dankzij mijn vakken in het Engels makkelijker aan de slag in een internationaal bedrijf."* Toch blijven er ook hier studenten die vinden dat het aanbod niet overeenkomt met hun verwachtingen.

8.3.4. Taalgebruik in sociaal leven vs. taal van instructie

8.3.4.1. *UCLouvain*

Aan de UCLouvain geeft het merendeel van de studenten aan dat ze in hun dagelijks leven voornamelijk Frans spreken, wat samenvalt met de hoofdtaal van instructie aan de universiteit. Dat geldt in het bijzonder voor studenten van de campus Saint-Louis en Louvain-la-Neuve, waar de universiteit sterk verankerd is in een Franstalige context.

Toch blijkt uit de antwoorden dat meerdere studenten regelmatig andere talen gebruiken buiten de lessen, voornamelijk Engels en Arabisch, en in mindere mate Nederlands of Italiaans. Zoals een student aangeeft: *"À la maison, je parle arabe avec ma famille, mais à l'université tout se fait en français. Je dois parfois faire l'effort de penser différemment selon le contexte."* Een andere student zegt: *"J'utilise surtout l'anglais avec mes amis proches, mais mes cours sont en français. J'aimerais avoir plus de possibilités d'étudier en anglais."*

Deze voorbeelden tonen aan dat hoewel het onderwijsaanbod voornamelijk eentalig is, veel studenten meertalig leven. Voor sommigen zorgt die discrepantie voor een zekere mentale belasting of frustratie, zeker als er weinig ruimte is voor Engels of Nederlands in hun studieprogramma.

8.3.4.2. UGent

De situatie aan de UGent toont meer interne diversiteit. Hoewel het merendeel van de studenten Nederlands als instructietaal heeft, gebruiken velen Engels, Frans of andere talen in hun persoonlijke leven. Zo schrijft een student: *"Met mijn vrienden spreek ik vaak Engels of Frans, maar de lessen zijn volledig in het Nederlands."*

In sommige gevallen gebruiken studenten sociaal meer vreemde talen dan ze academisch aangeboden krijgen, wat kan leiden tot het gevoel dat hun meertalige identiteit niet weerspiegeld wordt in hun opleiding. Een voorbeeld: *"Mijn thuis is meertalig, ik spreek Turks en Nederlands. Maar op de unief zie ik nauwelijks iets van die diversiteit terug."*

Studenten in internationale opleidingen ervaren dit verschil minder sterk, omdat Engels daar vaker wordt ingezet als onderwijstaal.

8.4. Vergelijking tussen beide universiteiten

De vergelijking tussen de UCLouvain en de UGent onthult duidelijke verschillen in de manier waarop meertaligheid wordt benaderd binnen de drie onderzochte opleidingen. Op basis van de gegevens uit de studentenbevraging en de analyse van curricula komt naar voren dat de UCLouvain systematischer inzet op geïntegreerde taaltrajecten, terwijl de UGent veeleer een optioneel en gedecentraliseerd model hanteert. Deze benaderingen beïnvloeden niet alleen de perceptie van studenten over de rol van taal in hun opleiding, maar ook hun voorbereiding op de arbeidsmarkt. In deze sectie worden de verschillen per opleiding besproken, met aandacht voor zowel formele taalstructuren als studentbeleving.

8.4.1. Rechten

De opleiding Rechten toont een sterk contrast tussen beide instellingen wat betreft meertaligheid. Aan de UCLouvain is het taalbeleid duidelijk geïntegreerd in het curriculum. Studenten op de campus van Louvain-la-Neuve volgen vanaf het eerste jaar verplichte cursussen Nederlands en Engels, en verdiepen die in het tweede jaar via lessen juridische terminologie in beide talen. Daarnaast biedt de universiteit op de campus Saint-Louis zelfs tweetalige en drietalige trajecten aan. Deze aanpak weerspiegelt een duidelijke strategie om studenten voor te bereiden op een juridische carrière in een tweetalige en internationale context. Studenten ervaren dat als een meerwaarde en als een noodzakelijke voorbereiding op het beroepsleven.

UCLouvain – *“Très utile d’avoir des cours en néerlandais et anglais. Cela reflète la réalité du monde du travail dans le droit.”*

Aan de UGent daarentegen is de opleiding volledig Nederlandstalig. Studenten krijgen geen verplichte taallessen binnen hun curriculum en moeten optionele taallessen zelf opzoeken buiten hun PAE. Enkele studenten geven in de enquête aan dat dit niet aansluit bij de realiteit van het beroep, dat vaak tweetalig of internationaal is. Ze vinden dat het programma weinig ondersteuning biedt op het vlak van meertaligheid en dat het taalbeleid niet actief gestimuleerd wordt binnen de opleiding.

UGent – *“Als jurist moet je Frans kennen, maar in de opleiding is daar geen aandacht voor.”*

De verschillen tussen beide instellingen illustreren hoe taalbeleid bij de UCLouvain proactief wordt ingezet als onderdeel van de professionele vorming, terwijl bij de UGent meertaligheid eerder als persoonlijke verantwoordelijkheid wordt beschouwd. Vanuit de Accommodation Theory (Giles, 1991) kan men stellen dat de UCLouvain zich sterker aanpast aan de talige realiteit van het beroep en de studentenpopulatie, terwijl de UGent het taalbeleid laat afhangen van individuele keuzes.

8.4.2. Communicatiewetenschappen

In de opleidingen communicatie zijn de verschillen ook duidelijk. Bij de UCLouvain ligt er een sterke nadruk op taal en meertaligheid. Studenten volgen vanaf het eerste jaar verplicht Engels en Nederlands, en vanaf het tweede jaar een derde taal naar keuze (zoals Spaans, Duits, Italiaans, Chinees enz.). Deze taallessen blijven aanwezig tijdens het hele bachelortraject en zijn structureel opgenomen in het curriculum. Er zijn ook vakken die in andere talen worden gedoceerd en internationale uitwisselingsmogelijkheden worden actief aangemoedigd. Meertaligheid wordt er gepresenteerd als een essentiële professionele competentie.

UCLouvain – *“Je trouve très motivant d’avoir plusieurs langues obligatoires. C’est utile pour notre futur travail en communication.”*

Aan de UGent wordt het curriculum voornamelijk in het Nederlands aangeboden. Studenten krijgen wel vakken in academisch schrijven, en in het tweede en derde jaar is er aandacht voor taalbeheersing, tekststructuur en voorbereiding op Engelstalige papers. Maar er zijn geen verplichte taallessen geïntegreerd in het programma. Studenten kunnen op vrijwillige basis andere talen leren via keuzevakken of uitwisselingsprogramma’s.

UGent – *“We leren wel academisch schrijven, maar echte taallessen zijn er bijna niet.”*

Hoewel beide opleidingen taal als belangrijk erkennen, benadert de UCLouvain het explicieter als structureel onderdeel van het onderwijs, terwijl de UGent taalvaardigheid eerder als ondersteunende vaardigheid naast de vakinhoud plaatst. Deze verschillen kunnen ook gekoppeld worden aan de culturele opvattingen over taal binnen de instellingen: waar de UCLouvain taal gebruikt als vehikel voor internationalisering, blijft de UGent meer verankerd in de eentalige academische traditie.

8.4.3. Burgerlijk ingenieur

De opleiding tot burgerlijk ingenieur laat aan beide instellingen enige ruimte voor taalontwikkeling, maar er zijn ook duidelijke verschillen. Aan de UCLouvain is Engels verplicht tijdens de hele bacheloropleiding, en studenten kunnen vanaf het eerste jaar kiezen voor een tweede vreemde taal (zoals Duits of Spaans). Deze tweede taal levert extra

studiepunten op en blijft optioneel. In de hogere jaren kunnen sommige vakken in het Engels worden gevolgd, vooral binnen internationale uitwisselingsprogramma's. Dat ondersteunt studenten die zich willen voorbereiden op een internationale loopbaan.

UCLouvain – *“L’anglais est présent dans plusieurs cours, et je trouve ça motivant.”*

Bij de UGent wordt het programma volledig in het Nederlands aangeboden. Er zijn geen verplichte taallessen binnen de bachelorfase. Wel zijn er optionele keuzevakken in het Engels en initiatieven zoals het zelfstudiepakket ALICE en het project ‘Academisch wiskunde-Nederlands’, gericht op taalondersteuning. De meertalige dimensie wordt pas prominent in de masterfase. Studenten worden wel beoordeeld op hun taalgebruik in examenantwoorden, wat indirect het belang van heldere taalvaardigheid benadrukt.

UGent – *“We krijgen pas in de master echt Engelstalige vakken, dus dat is wel beperkt.”*

Het contrast tussen beide instellingen ligt hier niet zozeer in de intentie maar in de timing en zichtbaarheid van het beleid. Waar de UCLouvain meertaligheid vroeg en expliciet introduceert, kiest de UGent voor een latere en meer impliciete aanpak. Vanuit het perspectief van diglossie (Ferguson, 1959) zou men kunnen stellen dat de UGent een functioneel gescheiden model hanteert waarbij taal eerder gebonden blijft aan specifieke domeinen (bv. Nederlands in de bachelor, Engels in de master), terwijl de UCLouvain taal meer transversaal inzet in de opleiding.

9. Conclusie

De centrale doelstelling van dit onderzoek was om de rol van taalbeleid in het universitaire onderwijslandschap in Vlaanderen en Wallonië kritisch te analyseren, met bijzondere aandacht voor de impact van talenkennis op de toegankelijkheid, de onderwijskwaliteit en de maatschappelijke relevantie van opleidingen. Door een combinatie van beleidsanalyses, curricula-analyse en empirisch onderzoek onder studenten aan de UGent en de UCLouvain werd het mogelijk om een genuanceerd en diepgaand beeld te schetsen van de meertalige realiteit binnen het Belgische hoger onderwijs. Deze conclusie bundelt de belangrijkste bevindingen en reflecteert op de implicaties ervan voor toekomstige beleidskeuzes en institutionele praktijken.

De analyse van de formele beleidsdocumenten en curricula toont aan dat er significante structurele verschillen bestaan tussen de onderzochte instellingen wat betreft de plaats van meertaligheid in het onderwijsaanbod. Aan de UCLouvain is meertaligheid duidelijk ingebed in het curriculum. Talen maken vanaf het begin deel uit van het verplichte traject, met lessen in Nederlands en Engels, en vaak ook een derde taaloptie. De meertalige aanpak wordt gepresenteerd als inherent aan de academische vorming van studenten. Aan de UGent is het taalonderwijs grotendeels optioneel, extracurriculair en vrijblijvend. Hoewel studenten toegang hebben tot taalcursussen, maken die doorgaans geen deel uit van het formele studieprogramma. Dat verschil weerspiegelt twee onderliggende onderwijsvisies: waar in Wallonië meertaligheid wordt opgevat als een pedagogische pijler, overheerst in Vlaanderen het idee dat taalvaardigheden buiten het curriculum verworven kunnen worden, zonder centrale rol in de kernopleiding.

De studentenbevraging bevestigt dat studenten aan beide universiteiten het belang van meertaligheid onderstrepen. Ruim 95 procent van de respondenten beschouwt talenkennis als cruciaal voor zowel academisch succes als latere loopbaanmogelijkheden. Toch zijn er duidelijke verschillen in hoe studenten het taalbeleid ervaren. Aan de UCLouvain voelen studenten zich doorgaans beter ondersteund in hun meertalige traject. De aanwezigheid van verplichte taalcursussen, geïntegreerde meertalige vakken en institutionele taalondersteuning zorgt voor een gevoel van begeleiding en erkenning. Studenten aan de UGent daarentegen geven vaker aan dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor hun taalontwikkeling, wat leidt tot grotere ongelijkheid in voorbereiding en ondersteuning. De perceptie van meertaligheid in het

programma verschilt eveneens. UCLouvain-studenten omschrijven hun opleiding als internationaal en taalbewust, terwijl de meerderheid van de UGent-studenten meent dat meertaligheid slechts in beperkte mate aanwezig is in hun studieomgeving.

De vergelijking van de drie opleidingen – rechten, communicatiewetenschappen en burgerlijk ingenieur – toont aan dat deze verschillen zich op verschillende niveaus manifesteren. In de rechtenopleiding integreert de UCLouvain expliciet taalcursussen in het curriculum, met aandacht voor juridische terminologie in het Nederlands en het Engels. Dat weerspiegelt een duidelijke voorbereiding op tweetalige beroepscontexten. Aan de UGent ontbreekt een vergelijkbaar aanbod, ondanks de evidente noodzaak in de Belgische juridische praktijk. In communicatiewetenschappen zijn de verschillen nog uitgesprokener. De UCLouvain biedt verplicht onderwijs in minstens drie talen, met structurele verankering in het opleidingsprogramma. Studenten ervaren dit als uitdagend, maar relevant en stimulerend. Aan de UGent blijft het talenaanbod beperkt tot Nederlandstalige schrijfvaardigheid en enkele Engelstalige opdrachten, terwijl andere talen slechts optioneel en weinig ondersteund zijn. In de ingenieursopleidingen is het verschil iets minder scherp, maar toch aanwezig. Engels maakt aan de UCLouvain integraal deel uit van het volledige traject, terwijl dit aan de UGent pas vanaf de masterfase structureel wordt aangeboden. De UGent heeft in de bachelorfase een vrijwel volledig Nederlandstalig programma, met beperkte voorbereiding op de internationale arbeidsmarkt.

De toegankelijkheid van het onderwijs vormt een ander centraal thema in dit onderzoek. Taal functioneert in de universitaire context zowel als hefboom voor inclusie als als mogelijke barrière. Dat geldt voor studenten uit andere taalgemeenschappen in België, maar ook voor internationale studenten. Aan de UCLouvain biedt het brede aanbod aan taalcursussen en meertalige vakken kansen tot integratie in een diverse leeromgeving. Studenten geven aan dat ze daardoor vlotter kunnen deelnemen aan academische interacties, stages en internationale uitwisselingen. Aan de UGent is taalondersteuning vaker afhankelijk van individuele inzet of extracurriculaire initiatieven. Hoewel voorzieningen zoals schrijfcentra en zelfstudiepakketten bestaan, worden deze niet systematisch ingebed in het opleidingstraject. Studenten die structurele begeleiding nodig hebben, voelen zich daardoor minder ondersteund. Opvallend is dat ook Vlaamse studenten pleiten voor meer verplicht taalonderwijs. De overgrote meerderheid beschouwt meertaligheid niet langer als een optioneel voordeel, maar als een

noodzakelijke competentie om volwaardig te participeren in de hedendaagse kennismaatschappij.

De vastgestelde verschillen in taalbeleid en studentenervaringen wijzen op de noodzaak om meertaligheid expliciet te verankeren in het academisch beleid van alle universiteiten. Dit leidt tot vier duidelijke aanbevelingen.

Ten eerste moet taalbeleid een volwaardige plaats krijgen binnen de opleidingsstructuur. Taalonderwijs mag niet langer optioneel of bijkomstig zijn, maar moet structureel geïntegreerd worden in het curriculum. Dat geldt des te meer voor richtingen die studenten voorbereiden op meertalige werkomgevingen, zoals recht, communicatie en techniek.

Ten tweede is het noodzakelijk om taalondersteuning aan te bieden die afgestemd is op de noden van studenten met diverse achtergronden. Universiteiten moeten investeren in zichtbare, verplichte en kwaliteitsvolle ondersteuning zoals vakgerichte taalcurricula, academische schrijfmodules en monitoring.

Ten derde moet taalbeleid niet beperkt blijven tot een functioneel instrument, maar erkend worden als middel tot sociale rechtvaardigheid, inclusie en gelijke kansen. Talen zijn niet alleen middelen van overdracht, maar dragen ook identiteit, toegang en participatie.

Ten slotte kan samenwerking tussen universiteiten uit verschillende taalgebieden bijdragen aan betere beleidskeuzes. Interinstitutionele uitwisselingen, gezamenlijke opleidingen of tweetalige trajecten kunnen zorgen voor wederzijds begrip en verrijking van het onderwijsaanbod.

Dit onderzoek toont aan dat taalbeleid geen neutraal of louter administratief gegeven is, maar een essentiële component van onderwijskwaliteit en democratische toegankelijkheid. De verschillen tussen de UGent en de UCLouvain illustreren hoe beleidskeuzes, bewust of impliciet, het leertraject van studenten vormgeven. Daarbij wordt duidelijk dat studentenervaringen cruciale informatie opleveren voor toekomstig beleid. Door studenten als actieve deelnemers te beschouwen in plaats van louter gebruikers, kunnen instellingen beter inspelen op de reële noden in een veranderende samenleving. Het betrekken van studenten in de ontwikkeling van taalbeleid bevordert niet alleen de legitimiteit ervan, maar versterkt ook de effectiviteit en het draagvlak.

In een geglobaliseerde academische context waarin culturele diversiteit, mobiliteit en internationale samenwerking steeds belangrijker worden, is meertaligheid geen luxe meer, maar een noodzaak. Het Belgische hoger onderwijs beschikt over een uniek potentieel om meertaligheid niet alleen te omarmen, maar ook uit te bouwen tot een structurele sterkte. Door beleidsmatig te kiezen voor inclusieve, coherente en proactieve taalstrategieën kunnen instellingen bijdragen aan een onderwijssysteem dat niet enkel kennis overdraagt, maar ook maatschappelijke verbondenheid en intercultureel begrip bevordert.

Taal is tegelijk een brug en een spiegel. Ze verbindt individuen, maar reflecteert ook structuren, machtsverhoudingen en waarden. Wie erin slaagt om taal niet als barrière maar als hefboom te benutten, creëert ruimte voor emancipatie, samenwerking en vooruitgang. Het is in die geest dat deze masterproef de meertalige realiteit van België niet als een uitdaging, maar als een kans beschouwt – een kans die ten volle benut moet worden door onderwijsinstellingen, beleidsmakers en studenten zelf.

10. Literatuurlijst

Abdallah-Preteceille, M. (1991). Langue et identité culturelle. *Enfance*, 44(4), 305-309.

<https://doi.org/10.3406/enfan.1991.1986>

Bachelier en droit / Université catholique de Louvain. (s. d.).

<https://www.uclouvain.be/fr/facultes/drt/bachelier-en-droit>

Bachelier ingénieur civil / Université catholique de Louvain. (s. d.).

<https://www.uclouvain.be/fr/facultes/epl/bachelier-ingenieur-civil>

Bacheloropleidingen burgerlijk ingenieur. (s. d.). [Webpagina]. Universiteit Gent.

<https://www.ugent.be/ea/nl/opleidingen/bacheloropleidingen/burgerlijk-ingenieur>

Beelen, J., & Jones, E. (2015). Redefining Internationalization at Home. In A. Curaj, L. Matei, R. Pricopie, J. Salmi, & P. Scott (Éds.), *The European Higher Education Area* (59-72). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-20877-0_5

Boudouresque, C. (1971). Méthodes d'étude qualitative et quantitative du benthos (en particulier du phytobenthos). *Tethys*, 3, 79-104.

Buyst, E. (2011). Continuity and Change in Regional Disparities in Belgium during the Twentieth Century. *Journal of Historical Geography*, 37(3), 329-337.

<https://doi.org/10.1016/j.jhg.2010.11.005>

Carter, N., Bryant-Lukosius, D., Dicenso, A., Blythe, J., & Neville, A. (2014). The Use of Triangulation in Qualitative Research. *Oncology Nursing Forum*, 41, 545-547.

<https://doi.org/10.1188/14.ONF.545-547>

Ceuleers, E., Eyckmans, J., & Smet, H.J.D. (2015). *Meertaligheid onder de loep*. Maklu. *Contexte historique de la scission de l'Université catholique de Louvain*. (s. d.). UCLouvain.

<https://uclouvain.be/fr/decouvrir/presse/actualites/contexte-historique-de-la-scission-de-l-universite-catholique-de-louvain.html>

Cultuur | Departement Cultuur, Jeugd & Media. (s. d.).

<https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/cultuur>

Darbelnet, J. (1970). Le bilinguisme. *Collection IDERIC*, 12(1), 107-128.

Darquennes, J. (s. d.). *Duits als autochtone taal in België: Een schets met aandacht voor onderzoeksdesiderata*.

Witte, E., Meynen, A., & Luyten, D. (2016). *Politieke geschiedenis van België*.

[https://books.google.fr/books?hl=fr&lr=&id=nJcfDQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT3&dq=Witte,+E.,+Craeybeckx,+J.,+%26+Meynen,+A.+\(2018\).+Politieke+geschiedenis+van+België.+Standaard+Uitgeverij.&ots=jWWhJmch &sig=2c3VanEbrScDgT9ONTK6 Aan8ec#v=onepage&q&f=false](https://books.google.fr/books?hl=fr&lr=&id=nJcfDQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT3&dq=Witte,+E.,+Craeybeckx,+J.,+%26+Meynen,+A.+(2018).+Politieke+geschiedenis+van+België.+Standaard+Uitgeverij.&ots=jWWhJmch &sig=2c3VanEbrScDgT9ONTK6 Aan8ec#v=onepage&q&f=false)

Degrave, P., & Hiligsmann, P. (2022). De behoefte aan vreemde talen van jonge universitair opgeleiden op de werkvloer in Franstalig België. *Verslagen & Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren*.

<https://dial.uclouvain.be/pr/boreal/object/boreal:260491>

Detant, A. (1998). Wie is de natie ? Een analyse van de betekenis van taal en territorialiteit in België. *Res Publica*, 40(1), Article 1. <https://doi.org/10.21825/rp.v40i1.18568>

De Wit, H. (2011). Globalisation and Internationalisation of Higher Education. *Revista de Universidad y Sociedad del Conocimiento*, 8, 241.

English-Taught Programmes in European Higher Education. (s. d.).

[https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:N9fScSIHJO0J:scholar.google.com/+W%C3%A4chter,+Bernd+%26+Maiworm,+Friedhelm.+\(2014\).+English-Taught+Programmes+in+European+Higher+Education:+The+State+of+Play+in+2014.+Lemmens+Medien.&hl=fr&as_sdt=0,5&as_vis=1](https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:N9fScSIHJO0J:scholar.google.com/+W%C3%A4chter,+Bernd+%26+Maiworm,+Friedhelm.+(2014).+English-Taught+Programmes+in+European+Higher+Education:+The+State+of+Play+in+2014.+Lemmens+Medien.&hl=fr&as_sdt=0,5&as_vis=1)

Formations par faculté en 2024-2025. (s. d.). UCLouvain. [https://uclouvain.be/fr/catalogue-
formations/formations-par-faculte-2024.html](https://uclouvain.be/fr/catalogue-formations/formations-par-faculte-2024.html)

Gabszewicz, J., Ginsburgh, V., & Weber, S. (2011). Bilingualism and Communicative Benefits. *Annals of Economics and Statistics*, 101/102, 271-286.

<https://doi.org/10.2307/41615483>

Genard, J.L., Saint-Pierre, D., & Audet, C. (2010). *Les politiques culturelles de la Communauté française de Belgique : Fondements, enjeux et défis*. 179-218.

Geschiedenis—Universiteit Gent. (s. d.). <https://www.ugent.be/nl/univgent/geschiedenis>

Gillaerts, P., Van Belle, H., & Ravier, L. (2002). *Vlaamse identiteit: Mythe én werkelijkheid*. ACCO.

Ginsburgh, V., & Weber, S. (2006). La dynamique des langues en Belgique. *ULB*

Institutional Repository, Article 2013/5269. <https://ideas.repec.org//p/ulb/ulbeco/2013-5269.html>

Ginsburgh, V., & Weber, S. (2007). La connaissance des langues en Belgique. *Reflets et*

perspectives de la vie économique, XLVI(1), 31-43. <https://doi.org/10.3917/rpve.461.0031>

Grutman, R. (s. d.). *Bilinguisme et diglossie : comment penser la différence linguistique dans les littératures francophones ?*

Hélot, C., & Benert, B. (2008). *Penser le bilinguisme autrement*. Peter Lang.

K. Denzin, N. (2015, octobre 26). *Triangulation—Denzin—Major Reference Works—Wiley Online Library*.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/9781405165518.wbeost050.pub2>

Kesteloot, C. (1993). Mouvement wallon et identité nationale. *Courrier hebdomadaire du CRISP*, 1392(7), 1-48. <https://doi.org/10.3917/cris.1392.0001>

Kuiken, F. (2005). *Taalbeleid als uitdaging*. Amsterdam University Press.

Language Planning and Policy: Language Planning in Local Contexts. (2008). In *Language Planning and Policy: Language Planning in Local Contexts*. Multilingual Matters.

<https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.21832/9781847690647/html>

Le français comme langue d'enseignement à l'UCLouvain : Analyse de l'influence des représentations sur les motiva. (s. d.).

https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:gmc4b97XFccJ:scholar.google.com/+m%C3%A9moire+uclouvain+langue&hl=fr&as_sdt=0,5

Léger, J.-M. (1962). Le bilinguisme en Belgique. *Liberté*, 4(24), 431-435.

Neide, P.H., & Weber, P.J. (1995). Les trois identités linguistiques en Belgique – des particularismes culturels? *Sociolinguistica*, 9(1), 88-95.

<https://doi.org/10.1515/9783110245141.88>

Oktaf, J.S. (2012). *Grounded Theory*. Oxford University Press, USA.

OpenAI. (2025). *ChatGPT (version GPT-4.0)* <https://chat.openai.com/chat>

Opleidingen. (s. d.). [Webpagina]. Universiteit Gent. <https://www.ugent.be/nl/opleidingen>

Van Parijs, P. (2011). *Linguistic Justice for Europe and for the World*. OUP Oxford.

De Peuter, B., & Smedt, J.D. (s. d.). *Session : Intra- and Inter-Organization Evaluation*.

Siguan, M. (1980). *Bilinguisme et identité personnelle | Anuario de psicología / The UB Journal of psychology*.

<https://www.raco.cat/index.php/AnuarioPsicologia/article/view/60791/0>

Sinardet, D. (2008). Territorialité et identités linguistiques en Belgique. *Hermès, La Revue*, 51(2), 141-147. <https://doi.org/10.4267/2042/24188>

The European Higher Education Area in 2020: Bologna Process Implementation Report.

(s. d.). <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/publications/european-higher-education-area-2020-bologna-process-implementation-report>

Tourret, P. (2001). Les identités culturelles et leurs territoires en Belgique. *Hommes et Terres du Nord*, 4(1), 191-197. <https://doi.org/10.3406/htn.2001.2781>

UCL/SGSI. (2025, avril 28). *Bachelier en information et communication—Bachelier en information et communication* [Text]. UCLouvain - Catalogue des formations 2024-2025; UCL. <https://uclouvain.be/prog-2024-comu1ba>

Universiteit Gent: *Bachelor of Laws in de rechten*. (s. d.). <https://studiekiezer.ugent.be/2023/bachelor-of-laws-in-de-rechten/programma>

Universiteit Gent: *Bachelor of Science in de communicatiewetenschappen*. (s. d.). <https://studiekiezer.ugent.be/2023/bachelor-of-science-in-de-communicatiewetenschappen/programma>

Van Damme, D., Nieuwenburg, P., & Westerheijden, D. (2013). Tien jaar na de bamahervorming: Wat is de impact op de kwaliteit van het universitaire onderwijs? *Res Publica*, 55(4), 521-533. <https://doi.org/10.5553/RP/048647002013055004005>

Van Teijlingen, E., & Hundley, V. (2001). The Importance of Pilot Studies. *Social Research Update*, 35, Article 35.

Wet: *Besluit van de Vlaamse Regering tot codificatie van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs (citeeropschrift: "Codex Hoger Onderwijs")*. (s. d.). <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14650>

Wilkinson, R. (2012). 1. English-Medium Instruction at a Dutch University: Challenges and Pitfalls. In *English-Medium Instruction at Universities* (p. 3-24). Multilingual Matters. <https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.21832/9781847698162-005/pdf?licenseType=restricted>

Witte, E. (2011). La question linguistique en Belgique dans une perspective historique. *Pouvoirs*, 136(1), 37-50. <https://doi.org/10.3917/pouv.136.0037>

11. Bijlagen

11.1. Enquêtevragen

11.1.1 Frans

Objectif : Comprendre les langues auxquelles vous avez accès au cours de votre parcours universitaire, comment elles influencent vos études, et explorer les différences entre les disciplines.

Dans quelle université êtes-vous inscrit ?

- UCLouvain
- UGent

Si vous êtes de l'UCLouvain, sur quel campus êtes-vous ?

- Saint-Louis
- Louvain-la-Neuve

Quel est votre cursus actuel ?

- Droit
- Communication
- Ingénieur

Quelle langue considérez-vous comme la première langue que vous avez acquise ? (langue maternelle)

- Français
- Néerlandais
- Anglais
- Allemand
- Autre (précisez)

Utilisez-vous d'autres langues que cette première langue en dehors des activités de cours (à la maison, avec vos ami·es proches...) ?

- Oui
- Non

Si oui, lesquelles et à quelle fréquence ?

Question ouverte

À quelles langues avez-vous accès dans le cadre de vos études ?

- Français
- Néerlandais
- Anglais
- Autre (précisez)

Quelle langue est principalement utilisée pour les cours non liés à l'apprentissage des langues (ex. : cours de droit, de communication, d'ingénierie) ?

- Français
- Néerlandais
- Anglais
- Autre (précisez)

Votre formation comporte-t-elle des cours disciplinaires (relatif à votre discipline d'étude, hormis les cours de langue) donnés dans une autre langue que le français ?

- Oui
- Non

Si oui, combien de cours disciplinaires avez-vous suivi dans une autre langue que le français ?

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4
- Autres

Dans quelle langue ces cours disciplinaires ont-ils été donnés ?

- Français

- Néerlandais
- Anglais
- Autres

Comment évaluez-vous votre maîtrise des langues auxquelles vous êtes exposé(e) dans votre cursus (français, néerlandais et anglais) ?

- Très bonne
- Bonne
- Moyenne
- Faible
- Pas du tout

Pensez-vous que le fait d'étudier dans une autre langue que votre langue maternelle affecte votre performance académique ?

- Oui, positivement
- Oui, négativement
- Non, pas d'impact
- Autre (précisez)

Comment évaluez-vous l'accès aux ressources (livres de références, bibliographies) dans différentes langues pour votre cursus ?

- Très bon
- Bon
- Moyen
- Faible

Si c'est pertinent, expliquez ce qui facilite l'accès ou les défis auxquels vous êtes confrontés.

Question ouverte

Avez-vous rencontré des barrières linguistiques dans l'accès aux ressources académiques, telles que les lectures obligatoires ou les cours magistraux ? (par exemple, des difficultés à se procurer un manuel dans une langue précise)

- Oui

Non

Si oui, lesquelles ?

Question ouverte

Estimez-vous que la maîtrise d'une langue supplémentaire (par exemple l'anglais ou le néerlandais) est importante pour réussir vos études et votre future carrière ?

Oui

Non

Pourquoi ?

Question ouverte

Quels sont les principaux défis linguistiques que vous avez rencontrés dans vos études ?

Compréhension des cours

Rédaction des travaux

Accès aux ressources

Interaction avec des professeurs ou étudiants

Aucun

Autre (précisez)

Comment comparez-vous les défis linguistiques rencontrés dans votre cursus avec ceux d'autres étudiants de disciplines différentes (par exemple, Droit vs Ingénierie) ?

Question ouverte

Avez-vous suivi des cours de langue (français, néerlandais, anglais) en parallèle de votre cursus principal ? (extra-académique)

Oui

Non

Si oui, lesquels ?

Question ouverte

Les langues étudiées dans votre cursus vous sont-elles utiles dans vos stages ou activités professionnelles ?

- Oui
- Non
- Pas encore concerné

Je trouve que l'UCLouvain est une université multilingue.

- Pas du tout d'accord
- Pas d'accord
- D'accord
- Tout à fait d'accord

Je trouve que l'UCLouvain valorise l'apprentissage des langues étrangères.

- Pas du tout d'accord
- Pas d'accord
- D'accord
- Tout à fait d'accord

Je trouve que l'UCLouvain encourage ses étudiants à se former en langues étrangères.

- Pas du tout d'accord
- Pas d'accord
- D'accord
- Tout à fait d'accord

Je trouve ça important que l'UCLouvain offre la possibilité de se former dans des langues variées (japonais, langue des signes, russe, etc.).

- Pas du tout d'accord
- Pas d'accord
- D'accord
- Tout à fait d'accord

Les informations concernant les différentes possibilités d'apprentissage des langues étrangères au sein de l'UCLouvain sont visibles et claires.

- Pas du tout d'accord

- Pas d'accord
- D'accord
- Tout à fait d'accord

Je trouve cela important que l'UCLouvain permette une formation solide en anglais.

- Pas du tout d'accord
- Pas d'accord
- D'accord
- Tout à fait d'accord

Je trouve que l'apprentissage de l'anglais est valorisé dans le cadre de ma formation.

- Pas du tout d'accord
- Pas d'accord
- D'accord
- Tout à fait d'accord

Je trouve qu'il faudrait plus de formations en anglais dans mon programme d'études à l'UCLouvain (obligatoire ou au choix).

- Pas du tout d'accord
- Pas d'accord
- D'accord
- Tout à fait d'accord

Je trouve cela important que l'UCLouvain permette une formation solide en néerlandais.

- Pas du tout d'accord
- Pas d'accord
- D'accord
- Tout à fait d'accord

Je trouve que l'apprentissage du néerlandais est valorisé dans le cadre de ma formation.

- Pas du tout d'accord
- Pas d'accord
- D'accord
- Tout à fait d'accord

Je trouve qu'il faudrait plus de formations en néerlandais dans mon programme d'études à l'UCLouvain (obligatoire ou au choix).

- Pas du tout d'accord
- Pas d'accord
- D'accord
- Tout à fait d'accord

**Comment évalueriez-vous la diversité linguistique dans votre programme d'études ?
Pensez-vous qu'elle est suffisante pour préparer les étudiants à un environnement professionnel multilingue ?**

Question ouverte

Quelle est votre perception du soutien linguistique offert par votre université (cours de langues, tutorat, ateliers) ?

- Très bon
- Bon
- Moyen
- Faible

Que recommanderiez-vous pour améliorer ce soutien ?

Question ouverte

Comment la langue de votre cursus a-t-elle influencé vos interactions sociales avec d'autres étudiants ?

- Oui
- Non

Si oui, de quelle manière ?

Question ouverte

Recommanderiez-vous à d'autres étudiants de suivre des cours dans une langue étrangère ?

- Oui

- Non

Pourquoi ?

Question ouverte

11.1.2. Nederlands

Doel: Inzicht krijgen in de talen waartoe je toegang hebt tijdens je universitaire studie en hoe ze je studie beïnvloeden, en verschillen tussen de studierichtingen onderzoeken.

Aan welke universiteit ben je ingeschreven?

- UCLouvain
- UGent

Wat is je huidige opleiding?

- Rechten
- Communicatie
- Ingenieur

Welke taal beschouw je als je eerste taal? (moedertaal)

- Frans
- Nederlands
- Engels
- Duits
- Anders (specificeer)

Gebruikt je andere talen dan deze eerste taal buiten de lesactiviteiten (thuis, met je naaste vrienden...)?

- Ja
- Nee

Zo ja, welke talen en hoe vaak (dagelijks-wekelijks-maandelijks)?

Open vraag

In welke talen kun je cursussen volgen binnen je studiegebied?

- Frans
- Nederlands
- Engels
- Anders (specificeer)

Welke taal wordt voornamelijk gebruikt voor vakken die niet gericht zijn op taalverwerving?

- Frans
- Nederlands
- Engels
- Anders (specificeer)

Zijn er binnen je discipline vakken (met uitzondering van de taalcursussen) die in een andere taal dan het Nederlands worden gegeven?

- Ja
- Nee

Zo ja, hoeveel vakken heb je binnen je discipline gevolgd in een andere taal dan het Nederlands?

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4
- Anders

In welke taal werden deze vakken gegeven?

- Frans
- Nederlands
- Engels
- Anders (specificeer)

Hoe is je beheersing van de talen waaraan je wordt blootgesteld in je opleiding (Frans, Nederlands, Engels)?

- Zeer goed
- Goed
- Gemiddeld
- Zwak
- Helemaal niet

Denk je dat studeren in een andere taal dan je moedertaal je academische prestaties beïnvloedt?

- Ja, positief
- Ja, negatief
- Nee, geen invloed
- Anders (specificeer)

Hoe beoordeel je de toegang tot bronnen (handboeken, bibliografieën) in verschillende talen voor je opleiding?

- Zeer goed
- Goed
- Gemiddeld
- Zwak

Indien van toepassing, leg uit waarom dit je helpt of welke uitdagingen je tegenkomt.

Open vraag

Ben je tegen taalbarrières aangelopen bij verplichte literatuur of hoorcolleges?

- Ja
- Nee

Zo ja, welke?

Open vraag

Denk je dat het beheersen van een extra taal (bijvoorbeeld Engels of Frans) belangrijk is om succesvol te zijn in je studie en toekomstige carrière?

- Ja
- Nee

Waarom?

Open vraag

Wat zijn de belangrijkste taalkundige uitdagingen die je bent tegengekomen in je studie?

- Begrip van de lessen
- Schrijven van werkstukken
- Toegang tot bronnen
- Interactie met docenten of studenten
- Anders (specificeer)

Hoe vergelijk je de taalkundige uitdagingen in je opleiding met die van studenten in andere disciplines (bijvoorbeeld Rechten versus Ingenieurswetenschappen)?

Open vraag

Heb je op eigen initiatief taalcursussen (Frans, Nederlands, Engels) gevolgd?

- Ja
- Nee

Zo ja, welke en waarom?

Open vraag

Zijn de talen die je in je opleiding hebt gestudeerd nuttig in je stages of professionele activiteiten?

- Ja
- Nee
- Nog niet van toepassing

Ik vind dat de UGent een meertalige universiteit is.

- Helemaal niet mee eens
- Niet mee eens
- Mee eens

- Helemaal mee eens

Ik vind dat de UGent het leren van vreemde talen waardeert.

- Helemaal niet mee eens
- Niet mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

Ik vind dat de UGent studenten aanmoedigt om zich te bekwamen in vreemde talen.

- Helemaal niet mee eens
- Niet mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

Ik vind het belangrijk dat de UGent de mogelijkheid biedt om in verschillende talen (Japans, gebarentaal, Russisch enz.) te studeren.

- Helemaal niet mee eens
- Niet mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

De informatie over de verschillende mogelijkheden voor het leren van vreemde talen aan de UGent is duidelijk en zichtbaar.

- Helemaal niet mee eens
- Niet mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

Ik vind het belangrijk dat de UGent een solide opleiding in het Engels aanbiedt.

- Helemaal niet mee eens
- Niet mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

Ik vind dat het leren van Engels gewaardeerd wordt binnen mijn opleiding.

- Helemaal niet mee eens
- Niet mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

Ik vind dat er meer Engelstalige opleidingen zouden moeten zijn in mijn studieprogramma aan de UGent (verplicht of optioneel).

- Helemaal niet mee eens
- Niet mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

Ik vind het belangrijk dat de UGent een solide opleiding in het Frans aanbiedt.

- Helemaal niet mee eens
- Niet mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

Ik vind dat het leren van Frans gewaardeerd wordt binnen mijn opleiding.

- Helemaal niet mee eens
- Niet mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

Ik vind dat er meer Nederlandstalige opleidingen zouden moeten zijn in mijn studieprogramma aan de UGent (verplicht of optioneel).

- Helemaal niet mee eens
- Niet mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

Wat vind je van de taalkundige diversiteit in je studieprogramma? Denk je dat die voldoende is om studenten voor te bereiden op een meertalige professionele omgeving?

Open vraag

Wat is je mening over de taalkundige ondersteuning die door je universiteit wordt aangeboden (taalcursussen, begeleiding, workshops)?

- Zeer goed
- Goed
- Gemiddeld
- Zwak

Wat zou je aanbevelen om deze ondersteuning te verbeteren?

Open vraag

Heeft de taalkundige diversiteit je sociale interacties met andere studenten of docenten beïnvloed (bijvoorbeeld in groepswerk, buitenschoolse activiteiten)?

- Ja
- Nee

Zo ja, op welke manier?

Open vraag

Zou je andere studenten aanbevelen om cursussen in een vreemde taal te volgen?

- Ja
- Nee

Waarom?

Open vraag

11.2. Poster

 GHENT UNIVERSITY

 UCLouvain

HULP MASTERPROEF

STUDEER JE:

- COMMUNICATIE
- RECHTEN
- BURGERLIJK INGENIEUR

SCAN DEZE QR-CODE EN BEANTWOORD DE VRAGEN

 ALVAST BEDANKT ;)

ALS JE MEER INFO WIL:
SOLINE.MOENS@GMAIL.COM

UNIVERSITÉ CATHOLIQUE DE LOUVAIN
Faculté de philosophie, arts et lettres

Place Blaise Pascal, 1 bte L3.03.11, 1348 Louvain-la-Neuve, Belgique | www.uclouvain.be/fial